

CSEKE GÁBOR

Futóbolond

Három történet

2004

Futóbolond

Fotó: Pusztai Péter

Az ócska melegítő csípős, tömény verejtékszagú. Míg álmosan, szinte még kábán magamra öltöm, elfintorodom. Csak ne szálljon be velem senki a liftbe, fohászkodom, magammal valahogy kibékülök.

Mindjárt fél hét.

A kocka alakúra szabott, marokba illő márványtömb lakásajtónk mellett áll a földön, egy homályos zugban. Felemelem, kezembe simul. Legalább két kilós. Többféle haszna van. Lendületet ad például a szaladás közben dugattyúszerűn mozgó karnak, de védelmet is nyújthat váratlan helyzetekben.

A vasút mentén szoktam szaladni, reggelente. Olykor, ha valami közbejön, csak estefelé iramodok neki. Az elnyúzott, vacak melegítőről, az olcsó vászon tornacipőről és az elmaradhatatlan márványkockáról messziről fel lehet engem ismerni.

A ház küszöbén beleszagolok a kinti levegőbe, majd mélyen belégzek. Ma eső lesz. Bár derűs az égbolt, cimpáimra pillanatok alatt kiüt a levegő párássága. Szortyogok, tüsszentenék. Ilyenkor már az első száz métereken leizzadok; különben egy kilométernyi futás is kell hozzá, hogy a melegítő alól hirtelen az orromba csapjon a verejték salétromos, émelyítő bűze.

Az első, bemelegítő mozdulatok után, amelyek hanyagul lazák, még csak tessék-lássék haladok. Nem vetem be rögtön magamat a száguldásba, egyrészt a fokozatosság megtartása végett, másrészt, hogy bármely pillanatban, még az elején leállhassak, ha muszáj.

A zavaró körülményekre gondolok.

Tulajdonképpen semmi baj nem volna, ha nem kereszteznék utamat lépten-nyomon a kutyák.

A töltés túloldalán, a zilált, ember nagyságú résektől tarkított gyárkerítés mellett, ládából összerótt vacokban él egy kutyacsalád, a szuka legutóbb hármat kölykezett. Hét óra tájban a két kutya-szülő felkerekedik, hogy átkeljen a négy sín páron, a kölykök izgatott csaholása közepette. A szuka lötyögő, elnehezült emlője majdnem a földet sepi, egy-egy nekiiramodástól úgy meglódul, akár az órainga. A kan eközben körültekintő járőrként hol elöl, hol hátul ismerkedik a tereppel, sűrűn emelgetve a lábát.

De mondom, nem velük van baj...

Az emberek dédelgette dögök, úgynevezett ártatlan jószágok ostobán, minden különösebb ok nélkül rohanják meg azt, aki egy kissé is másképp viselkedik a többinél.

Tulajdonképpen azért indítok fél hétkor, hogy elkerüljek mindenféle, kutyákkal való találkozást. Néha az említett pár is korábban kerekedik fel élelemszerző körútjára, amelynek során végigügeti a közeli tömbházak szeméttárolóit, beletúr a púposra tömött kukákba, s a félig lecsapott fedő alól egy-egy ígéretesebb falatot cibál elő. Két lábra állva, a szemétben kotorászva szakavatott guberálókra emlékeztetnek.

Van úgy, hogy még hétszáz métert is alig futottam le, de bozontos, seszínű koponyájuk már kibukkan a töltés túloldalán, a szálas gaz mögül. Mindjárt észre is vesznek és megállnak. Én lelassítok, és úgy teszek, mintha ott se lennének; aznapra mégis befejezem a futást, átengedem nekik a porondot, ők pedig, látván, hogy vonat se közeleg, amúgy szó szerint is szabad tehát a pálya, gyanakvó oldalpillantásokkal ügetnek végig megszokott útvonalukon.

Sose rontottak rám és sose ugattak meg, pedig hát táplálékszerzésükben zavartam őket...

Az ösvény poros, a kavicsok szétfreccsennek a lábam alatt. Éles gránitkövek fájó lenyomata sajog a talpamon.

A távolban kerékpáros vasutas imbolyog az önműködő váltó felé. Olajozgatja, tisztítgatja, az érintkezéseket ellenőrzi, olykor megvár egy-egy szerelvényt, s figyelmesen elnézi a hirtelen összecikkanó acéllemezeket.

Elmaradnak mellettem a kitartóan trónoló óriásbogáncsok, a kiselejtezett, egymásra dobált talpfák, a nemrég kibelezett ócska hűtőszekrény, alaktalan betontömb, a töltés mentén kiszakított apró parcellák.

Paszuly, paradicsom, kukorica, tök, padlizsán, cirok, fokhagyma. Feltört parlagföld. Kőhalom. Kút. Lugas. Repedezett autógumik. Összerótt kispad.

Karólábú, sötétbőrű asszony gyomlál, utánam néz, de már nem egyenesedik fel.

Amikor először látott meg szaladni, sietségemben éppen tejért nyargalva kocogtam, csak úgy csörömpöltek szatyromban az összekoccanó üvegek.

- Ne szaladjon, lelkem - szólt rám kedvesen -, elég tejet hoztak a boltba...

És én dühömben még csak szóra se méltattam.

Az az igazság, hogy általában megbámulnak. Ha történetesen jár valaki előttem a töltés melletti ösvényen, már távolról megütközik a mögötte felhangzó, furcsán sivító, ütemes légzésen. Ha pedig hátra is fordul, s meglátja a nyomában loholó zömök, testesedő alakot - engemet - jókora kötömbbel a kezében, ugyan mire gondolhat?

Ahogy közömbösen, már-már unottan eltrappolok mellette, látom az arcán oldódó feszültséget, amint kíváncsi csodálkozásba vált. Majd távolodó hátamra szögezve tekintetét, elkönyvelheti magában: „Nicsak, egy habókos!”

Ezalatt én már a vasúti hídhöz érek, ott megfordulok, s most szemközt szaladok az illetővel. Merev, lárvaszerű arcot erőltet magára, amint újra elhaladunk egymás mellett.

Aztán előfordul, hogy hónapokon át nem látom.

Másokkal szinte naponta találkozom. Úgy látszik, ahogy nekem megvan, úgy másnak is kialakult a menetrendje. Egyeseket már messziről felismerem a mozgásukról. Ügetés közben, bevallom, alkalmam van megfigyelni ezt-azt. Bár eleinte inkább arra ügyeltem, hová lépek, féltem, hogy csúnyán elbotlok az egyenetlen, alattomos talajon.

Lábamat őrizve viszont halálosan unalmas a szaladás; mintha azt számolnám, mennyit ver a szívem az alatt a húsz perc alatt, amíg az ösvényen le-fel trappolok. Szívesebben bámulom a tájat, s vele együtt mindazt, ami mozgás, változás ebben a tájban.

Egy sofőr a tömbházunkból, kapával a vállán, töltés menti kiskertjébe döcög. Rövidnadrágos, kacska lábai alig-alig vonszolják a puffeteg, elhajasodott férfitestet.

„Teringettét, maga aztán nem tágít!”

Rábólintok; mint ahogy lám, ő is makacsul kitart a veteményei mellett.

A bólintás egyben köszöntés is. Szaladás közben ugyanis nem tudok beszélni. Jobban mondván, tudnék valamennyit, de az az általános vélemény, hogy nem tanácsos. Megsínyli a tüdő, a szív. Márpedig egy idő után, akár a lejárt motorra, rájuk is jobban oda kell figyelni.

Volt úgy is, hogy rám kérdeztek, miközben lihegtem: nem tudom véletlenül, hány az óra? Éppen tölem... És előfordult, hogy ilyenkor egyszerűen elengedtem a fülem mellett a kérdést. Később megtanultam a kilégzéssel együtt pár kurta mondatot is kilökni magamból. Most már ott tartok, hogy akár minden további nélkül meg is mondhatnám a pontos időt, de nem teszem. Tudniillik nem szeretem nézegetni az órát. Ami mellesleg arra figyelmeztetne, hogy mily csigalassúsággal telik a kocogásra szánt, átkozott húsz perc.

Korábban még csak meg se fordult a fejemben, hogy valamikor futóbolondként rohangálok majd reggelente. Közelünkben lakó egykori iskolatársam említette pár évvel ezelőtt, mily áldásos hatású a futkorászás. A kocogás, a „jogging”, vagy hogy a fenébe hívják. Hogy így az ülő - szó szerint ‘szedentáris’ - életmód, az elhízás veszélye, és úgy a szív, a tüdő, a vérkeringés, a miegymás... Beszél, csak beszélt az én kedves pajtásom, talán hogy minél meggyőzőbbre formálhassa a szavait. Végül már szanaszét fröcskölt szájából a nyál... De ez nem mese, folytatta, kipróbálta és tapasztalta: nem csak a levegőbe beszél.

Ő vett rá a futásra. Megígértette velem, hogy másnap kora reggel a házuk előtt várom. Majd meglátom, hogy kettesben mily szórakoztató az egész - kapacitált.

Pontban hatkor érkezett, mégis én voltam ott elsőnek. Arca lelkes, örömteli. „Most bemelegítünk!” Helyben ugráltunk, hajladoztunk. Mozdulatait figyeltem, hogy utánozhassam. „Most pedig előre, a sétányokon, utánam!”

És megiramodott. Divatos, rikító színű melegítője mind távolabb villódzott tőlem. „Tartsd az ütemet!” Elfojtott, torokhangú kiáltásától megzavarodtam. Majdhogy szétrobbant a mellkasom; elfulladtam. Tettem még néhány téveteg lépést, mint célba érkezésük után a bajnokok, és roskatagon leálltam...

Mozdonykürt rikolt a hátam mögül: a 6.35-ös gyorsvonat. Legtöbbször egész pontosan húz el mellettem, de olykor érthetetlenül kimarad egy-egy napomból. Kalatolva közeledik, érzem mindent elsőprő szelét. A mozdonyvezető hónaljig kihajol az ablakon, integet, majd számárfület mutat, kinevet. „Pukkadj meg!” - mondom, de akkor már csak az étkezőkocsi ablakában pislogó szakács hallhatná, miközben ő is elhúz mellettem. Az utolsó vagonból gyermekek lengetik rám ujjongva piros nyakkendőiket. Rengetegen vannak: minden ablakra jut nyolc-tíz fej. Pár perce indult el velük a vonat a pályaudvarról. Szemükben a kaland izgalma villog. Odébb ugyanígy ujjonganak egy szőnyeget poroló öregembernek, majd három kerékpározó munkásnak, egy fához kötözött túrkáló malacnak vagy az elhagyatott, magányos bakterházaknak...

Por, fellibbenő papírszemét, lobogó műanyagzacskó cafatok és egyre halkuló dübörgés csóvája kavargat utánuk.

„Mi van veled?”

Barátom nevetett, ahogy tikkadoztam, mint a vízből kiragadott hal. Szerinte rossz a légzési stílusom. „Ütemesen be, ütemesen ki!” Megpróbáltam, miután megmutatta. Ment! Másnap ő szólt rám, hogy azért hagyhatnám alább is, ne vigyem túlzásba mindjárt az elején; az erőfeszítéshez fokozatosan edződnie kell a szervezetnek. Megjegyzem, akkor még a tíz percet se szaladtuk ki.

Mondtam már, ki nem állhatom kutyákkal találkozni. S ahogy én láttam, azok se igen tudják, minek nézzenek egy magamfajta, nyargaló embert. Hová fut és miért? Vannak állatok, amelyek ilyenkor játékot szimatolnak, s szíves-örömet csatlakoznának, teli pofájú ugatással iramodva felém. Mások viszont gazdájuk oldalán, éberségüket bizonyítandó rohamoznak s kapkodnak a lábam iránt. Sose lehetek eléggé biztos benne, mi van a szándékuk mögött, így hát abban a helyben leállok. Testem összerándul, mint egy haragvó ököl, agyamat elönti a vér. Dolgom végezetlenül, dohogva kotródok el.

Átható acetonszag birizgálja az orromat. A közeli gyár egy kéményszerű vezetéknyílásán mustársárgán homályló gáz kacskaringózik az égnek. Odébb, a vasúti híd alatti közúti forgalom nehéz gázolaj- és füstszaga tesz próbára a tüdőmet. Kissé megszedülök. Nyújtott léptekkel igyekszem kimenekülni a különféle bűzök zónáiból. Sajnos, ez olykor szinte lehetetlen, s akkor már inkább jöjjön a napszitta talpfák átható, férfias kátrányszaga.

Negyedik napon hiába vártam a barátomat. Egy idő után eluntam az ácsorgást, hát neki-irramodtam egyedül. Délután egyet sajnálkozott: váratlan gyűlésre volt hivatalos! Ötödnap három percnyi késéssel érkezett. Mintegy melleleg felemlítette, hogy másnap reggelre ne várjam, ugyanis piacra készül az asszonnyal... De aztán hetednapra se jött el, s a nyolcadikon sem... Nem azért, mintha nélküle nem tudtam volna szaladni, hiszen ha azt vesszük, egyedül talán még jobb is; de bosszantott, miért éppen ő mondott le, a szenvedélyes, a lelkesítő - s ilyen gyorsan -, aki nélkül bizony el se kezdtem volna...

A márványkockát időnként átteszem egyik kezemből a másikba. Iszkoló Hamlet, négyszögletű koponyával a markában...

Egyszer majdnem behajítottam egy ablakon, házunk hatodik emeletére; szerencsére, még idejében felmértem, hogy ekkora súlyhoz túl magasan van az illető ablak, s a kő legfeljebb csak a saját fejemre hullana vissza. Ez akkor történt, amikor még nem fordítottam volt hátat a ház körüli sétányoknak. Javában szaladtam, s a hetedik vagy nyolcadik kör végén hirtelen puffanással hasas beföttesüveg csapott be, egy arasszal a lábam előtt, s telifröcskölt valami gyanús színű kulimással. Ösztönösen megtorpantam, felkaptam a fejemet: a hatodik emeleten, egy nyitott konyhaablakban, villanó gyermekarcon hullámozott a frissiben megbolydult függöny. Belémdöbrent a felismerés: ha a fejemet találja el, most végem! S mindez miért?... Kővel a kezemben, bőszen nekivágtam, hogy még azon melegében becsengessek az inkriminált lakásajtón, s elbeszélgessek a „merénylő” szüleivel. Biztos voltam: csakis egy gyermek lehetett a tettes, ilyen marhaságot felnőtt nem követhet el... A liftre várni kellett, s ezalatt bizonyosságom sajkája rendre léket kapott: hátha tévedtem, s mégsem a hatodikról esett ki az üveg? Ugyanolyan könnyen jöhetett az ötödikről vagy a hetedikről, és akkor már abban sem voltam annyira biztos, hogy gyerek volt az illető... Mire megyek egy perpatvarral? Könnyen előfordulhat, hogy egyszerűen becsapják orrom előtt az ajtót: „Hagyjon nekünk békét, hajnalban már zaklatja itt az embert! Maga nincs észnél...”

Valahogy így nyitott ajtót barátom felesége is, amint egy délután pusztán kíváncsiságból felkerestem őket. Más szavakat használt ugyan, de azokat nem lehetett félreérteni. „Bubu alszik, és én nem hagyom zavarni, mert az egészsége mindennél fontosabb nekem!” Habogtam valamit a bocsánat végett és enyhe büntudattal elsomfordáltam. Otthon taglózott le a felismerés: úgy bántak el velem, mint ünnepekkor a szemetessel szokás, aki jókora borraivaló reményében sorra becsenget valamennyi lakásba. Különben is, dohogtam magamban, ki óvna a Bubu egészségét, ha én nem, aki megpróbálom őt visszahódítani a számára is rendkívül hasznos, rendszeres kocogás táborába? Nem tudhatom, mi történt náluk azokban a napokban, de mérget veszek rá, hogy Bubu többre menne a testmozgással, mint a legédesebb délutáni szunyókálással...

De azért kész, nem zaklatom többet Bubuékát! Leírtam őt, mint egy talányos, enyhén fájdalmas veszteséget.

Idősebb házaspár bukkan fel az ösvényen. Munkába igyekeznek. Lépcsőházunk földszintjén laknak. A férfi asztalos, a nő virágbolti eladó. Úgy aránylanak egymáshoz, mint kettő az egyhez. A férj isten markából kinőtt, behemót ember, két lelógó, túlméretezett keze törvényes súlyként nehezedik a törékeny, kislányos termetű, már őszhajú asszonyka vállára. Amíg a férfi egyet lép, a nő hármat-négyet is tipeg sebesen, a nyomában, hogy tartsa vele az iramot. Így is mindig fél méterrel mögötte marad, s úgy néz ki, mintha erőszakkal kellene vonszolni... „Látod? Ez neked is jót tenne!” - hallottam az asszony hangját, amikor legelőször ügettem el mellettük. Önkéntelenül elnevettem magamat. Elképzeltem a lomha léptű, elefántos külsejű asztalosmestert, hajnalban, a fűvön, hasáig rántott térdel szaladgálni... Nem sikerült. Viszont, az asszony azóta észrevehető rokonszenven szemlélget; valahányszor találkozunk, igen nyájasan köszön, megkérdi, hogy szolgál az egészségem, mit csinál a kedves feleségem, hát a

gyerekek... Ezt azelőtt sose tette, hűvösen biccentve nézett el a fejem fölött... A férje viszont? Rettentően neheztel rám. Tekintete azóta valósággal felöklel, és ez rosszabb, mintha elfordítaná a fejét.

A minap együtt utaztunk az autóbuszon. Ő szállt fel hamarabb, de én nem vettem észre, hogy a buszon van, csak amikor a tömeg melléje sodort. Kétségbeesetten, magamba révedve kapaszkodtam a szutykos fogantyúba, de egy éles kanyarnál a nehézkedési erő irgalmatlanul belepréselt egy tekintélyesen feszülő hasba. Felnéztem; az asztalosmester. Megsemmisítő pillantással mért végig, mordult egyet és tüntetően hátat fordítva, odébb húzódott néhány lépéssel. Zavarodott bocsánatkérésemet így már csak egy vadidegen fülébe sikerült belemotyognom.

Most is, lám, letér az ösvényről, csak hogy ne kelljen az utamat kereszteznie. Pedig négyen is elférnénk ezen az ösvényen...

Közben olyan a szeme, akár a bivaly; döf vele! De hát leprás vagyok én? Ártottam neki valamivel? Napjában húsz percet áldozok az életemből azért, hogy kinnal-keservvel kiszaladgáljam magamat. Nincs dolgom ilyenkor a világgal, nem szívom el mások elől a levegőt, ezért viszont azt várom el cserében, hogy a kedves Világ se zavarjon futás közben!

Ennyi, úgy hiszem, kijár, és tökéletesen elég is nekem!

Persze tudom: nem egyedül az asztalosmester neheztel rám. A napokban a nyolcadik emeleten - én különben a kilencediken lakom - beszállt a liftbe egy egérszerű emberke, villanydíj-beszedő különben, örökké fülig ér a szája, akkor is vigyorgott, jól megnézte magának a kezemben szorongatott márványkockát, rám kacsintott, majd bizalmasan a képembe hajolt: „A feleségem egyre csak magáról áradozik. Nézzem meg, azt mondja, a szomszédot a kilencedikről, hogy az milyen egy rendes ember! És hogy szalad!... Biztosan beteg, mondtam az asszonynak, s a doktor írta elő neki, különben én is, hát nem eleget lótok-futok egész nap? Ugye, nekem elárulhatja, ez valami egészségügyi dolog?” Eközben a lift leért a földszintre. Némán bólintottam. Hát hiszen, ha ezzel örömet szerezhetek az Egérkének...

Ámbár, tulajdonképpen, mégis csak valami egészségügyi dolog ez...

A mély belégzés és az ütemes kilégzés nagyon-nagyon fontos. A helyesen adagolt oxigén ugyanis szárnyakat ad. „Ehm-ehm-hu-hu! Ehm-ehm-hu-hu! Ehm-ehm-hu-hu!” Valahogy így lehetne lekottázni futásom kísérezőzenéjét. Lehet, hogy egyesek majd feleslegesnek vélik a hangok szerepét, és feltűnési viselkedésséggel magyarázzák a messzehangzó fűjtatást, viszont én így tanultam Bubutól, és azóta is csak azzal együtt érzem jól magamat. Amíg a csihogást hallok, addig tudom, hogy bírom a távot.

Igaz, bármikor abbahagyhatnám. Nem történne az égvilágon semmi. Én adom a startot, én szabom meg a távot is.

Amikor reggelente felpattan a szemem, legszívesebben a másik oldalamra fordulnék s hagynám a fenébe az egész komédiát. Addig is megvoltam futás nélkül, valahogy ezután is ellehetek. De azért, mintha titkon tartanék valakitől, végül csak kikászálódok az ágyból, kimosom szemem sarkából az álmot, s ráncigálom is magamra a verejtékszagú melegítőt. Olyankor már nincsen probléma, szinte önműködően teszek-veszek, mint egy gépezet. Ha egyszer elindultam, nincs az az erő, ami visszatartana.

Futás közben már mondhatni, egészen tűrhető. Mert tudom, hogy valami olyan kezdődött el, ami húsz perc múlva befejeződik. Jut idő gondolatokra, töprengésre. Most például azt latolgatom, mi történt valójában Bubival. Míg a bogáncsok, a kertek, a betontömbök, a talpfák, az akácok, a kutak szabályosan váltakozva zavartalan rendben maradnak el mögöttem, majd térnek vissza a következő körben, felidézem tegnapi találkozásunkat.

Tejért indultam, még pirospozsgásan, verejtékkoszorúsan a hajnali szaladástól, tartott a lendületből is, amikor az én kedves Bubu barátomat láttam szembejönni, megrakott cekkerek súlya alatt kornyadozva. Üdvözöltük egymást, szokásunk szerint megálltunk, ő a vállalati gondjait kezdte ecsetelni, én meg hallgattam és vártam, mikor juthatok végre szóhoz; netán feltehetném neki most a nagy, az engemet kínzó kérdést, de ő ebben is megelőzött.

„Te még szaladsz?”

Ostobán pislogva bólogattam.

„Hülyeség, öregem! Töltöd vele az idődet, s közben röhög rajtad a világ! Netán benevezel az olimpiára is?”

Elszorult a torkom. Hirtelen annyi minden összetorlódott bennem, hogy egy egészen nagy, tapadós gombóccá dagadt. Keservesen nyeltem egyet.

„Mi közöd hozzá?”

Egész egyszerűen annyit tudtam csak kinyögni akkor.

„Nézd csak, felébredt az önérzetünk? Azt hiszed, amiért makacs vagy, jogod van másokat lenézni? De odavagy a futásoddal! Ostoba divat, jön s megy, kerül helyette más... Különb is, nem hallottad? Aki kifundálta, a napokban kocogás közben összeesett, elvitte a szívroham. Úgyhogy...”

Szó nélkül intettem búcsút Bubunak, és gyorsan faképnél hagytam, nehogy a fejéhez kelljen vágnom a ficánkoló tejesüvegeket... Ijesztő ekkora ostobaság, mint az övé. Hát mit képzelt, hogy ha szalad, majd halhatatlan marad?! Hiszen mindenki meghal egyszer, akár fut, akár nem, még ha a feje tetejére áll, akkor is... De ha már választani lehet, hogyan tűnjön el az ember, akkor én azt mondom, legjobb ha munka közben és hátból rohanja le a megmászíthatatlan.

És elképzelttem, mennyire megnyugtató tiszta fővel, akár futás közben is, még erőnk teljében beadni a kulcsot. Hiszen így mindig a magunk urai lehetünk...

Már csak az utolsó forduló van hátra. A többihez képest ez már semmiség. Gondolatban Bubuvál vitázom; jobbnál jobb replikák, szellemes visszavágások, pompás jelzők és hasonlatok jutnak eszembe trappolás közben... Ha ezt így mind a tudomására hozhatnám, százas, hogy egészen megsemmisülne.

No de, ha soron kívül most rádobnék még vagy két fordulót? Nem tudom, mi van velem, hiszen a legszívesebben azonnal befejezném, már a tarkómra tűz a nap, ami szörnyen idegesítő, a halántékom is belesajdul. De miért ne próbálnám meg? Bármikor abbahagyhatom ugyanis... Csak kettőt...

„Ehm-ehm-hu-hu!... Ehm-ehm-hu-hu!... Ehm-ehm-hu-hu!”

Könnyedén bal tenyerembe szorítom a márványkövet.

A sínek túloldalán alig észrevehető moccanás. Vajon az én guberáló kutyáim azok? Vagy káprázott a szemem? A verejték beszivárog mindenhová, páragőzbe borítja a szemgolyómat. Hunyorgok, ide-oda kapkodom a fejem.

Ők azok, hallom a három ebkölyök noszogató vinnyogását. De most már le nem állok, jöhet akár egy egész falka! Kicsoda hülyeség lenne feladni ezt a két plusz-fordulót!

A lényeg: akármikor abbahagyhatom. Csakhogy - nem akarom!

Az egykori tíz percről húszra tornásztam fel magam. És nemsokára eljön az idő, amikor fel-srőfolom huszonötre, majd harmincra.

Kilométerekbe átszámítva 10 perc futás egyenlő 1 kilométerrel. Ebben az ütemben.

Helyes, az utolsó métereket is megértük. Lapuljatok csak, kutyácskák, menten felszabadul a pálya! Nézzétek el nekem, hogy ma, türelmetekkel visszaélve, megnyújtottam a futásra szánt időt.

Keservesen fogom vissza tudóm zihálását. Lassabban, még lassabban, valósággal kényszerítem a testemet.

Ha nem egyéb, legyűrtem azt a fickót, aki a tegnap voltam.

Erre továbbra is nagyon kell vigyáznom! mindig csak magammal mérkőzzek, sose mással! Magammal: naponta, percről percre. Amikor csak tehetem. Ameddig bírom...

Bukarest-Csíkszentkirály, 1985. július-augusztus

Küldetés

Fadgyas Tibor fotógrafikája

1.

Kedves Szerkesztő elvtársak!

Olyan régóta vajúdik bennem, hogy megírfjam, ne írjam; de valahányszor a lapban ilyesmiről olvasok, örökké elfog az érzés, hogy semmit nem szabad elhallgatnom. Még akkor sem, ha megfogadtam valaha: többé nem nyúlok tollhoz!

Nem tudom, hogyan is kezdjem el, oly igen sokrétű és hosszadalmas az egész. A legjobb volna, ha felkeresne valaki a szerkesztőségből, akinek élőszóban elmondanám, hogy mit, kit és merre kell keresnie, ő aztán tudná a többit, s volna leleplezés is. És akkor annyi levelet lehetne megspórolni, mert a miniszterpapírt nehéz ám felhajtani, de különben is!...

Kérem, bízzanak bennem, én 195* óta foglalkozom ilyesmivel (szenvettem érte eleget!), most sok minden felgyülemlett, igen hosszadalmas lenne leírni. Mindenesetre, elég komoly visszaélésekről van szó. Hogy miért bonyolult? Az majd kiderül. Mert nagyon merészek és ravaszok ám az emberek, sajnos, hogy ezt kell állítanom.

Nehéz velük szót érteni, erről van szó.

Mikor a kollektív csinálása volt, akkor is, mennyit magyaráztak faluszerre az elvtársak, pedig olyan világos volt minden, akár a nap: be kell állni, különben a jövő el van puszkázva közösségileg. Bocsánat, ha már nem emlékszem pontosan minden szóra, annyi idő után... Sokan próbálták szabotálni a dolgot, ha már megakadályozni nem volt tehetségük, én meg figyeltem, ki mit beszél, és azokat mind beleírtam egy-egy levélbe, aztán el vele az újságnak, s utána az illető már nem sokat tudott a gazdaság ellen hadakozni, mert volt fegyver ellene; a saját szavai! Nekem különben sem nehéz megtudnom valamit, mert a fél falu jó ismerős, és engem kedvelnek, mert mindenkihez jó voltam, s csak bólogatok a más bajára, szoktak tőlem tanácsot kérni elégszer, s adok is szívesen, ez főleg az asszonyokra áll, mert örökké megfordul valaki a portámon, olyankor kikotyogja a titkát, mert igaz ám, hogy az emberek ravaszok, de ugyanakkor buták is, és ezért nekem a tudakozódás egyáltalán nem nehézség.

Ha valaki gyünne, mert mondom, ez volna a legjobb, úgy kérem, feltűnés nélkül tegye, ne kérdezzen felőlem semmit, senkit. A címem Bársony Krisztina, Gombócfalva, Lepény utca 35 szám, egy kis ház bent az udvar mélyén, sok szőlőlugas a kapuig, fent a bal sarokban a plafonon egy kis luk, abban van a csengőgomb. Elvtársi üdvözléssel!

U.i. Ha lehet, kérem Szűcs Sára elvtársnőt küldeni, hozzá valahogy nagy bizalmam lenne, amint a cikkei olvasgatom. Anyag lesz bőviben! Én egyedül élek, nálam meg is szállhat. Majd azt fogjuk mondani, hogy egy rokonom.

Bársony K.

2.

Kedves Elvtársak!

Én azt hittem, hogy szíves meghallgatásra találtam, és amit a múltkor írtam, azt komolyan is veszik, ámde eltelt két hét, s még egy sornyit se üzentek, hogy ne maradjak a nagy bizonytalanságban. Netán rossz helyre jutott a levelem?!

Mert egyáltalán nem lepődnek meg, egyszer ugyanis már csúnyán megjártam, a gyenge kóverta-
ragasztó volt mindennek az oka, hiába nyálaztam volt rá, nem akart odaragadni, de ez csak
akkor derült ki, amikor már elkerült tőlem a levél, mert a postán nyílott fel, ott olvashatta el a
postamester, így aztán mindent megtudott, amit akart, el is széjjesztette a faluban.

Pedig én 195*-ben, pontosabban augusztus hónapban résztvettem egy találkozón, ahol el-
mondták, miről és hogyan kell írunk az újságokba. Okos, derék elvtársak beszéltek előttünk
sok-sok papírról, s a végén megjelentettek egy könyvet is, mirőlunk írták, a sajtó levelezőiről,
abban név szerint engemet is megdicsértek a bátorságomért, amivel az évek során lelepleztem
az ellenség mindenféle üzelmeit.

Mert nem csak ma van probléma, aki azt hiszi, téved, volt az régen is, dögivel. Ne beszéljünk
most a kollektívról, de vehetjük példának a kvótákat. Szinte mindenki eldugott ezt-azt, amerre
csak tudott. Pedig hát ez nem volt akkoriban becsületes az állammal, a dolgozókkal szemben,
amikor például ők ingyen adták az ekét a falunak. Aki pedig elrejtette az ennivalót, azért tette,
hogy majd jó pénzért „megsegítse” a munkást a piacon. Szóval, az ismerős kuláktempó... Én
elmondtam több levelemben is, hogy ez így nem mehet tovább, neveket is soroltam ezzel
kapcsolatban, aztán az egyik rossz kézbe került, mint már említettem, gyött az üldözés, senki
se akart mivelünk szóba állni, az udvarunkat, a kertünket megmocsokolták, a majorságot el-
pusztították, úgy kellett elhurcolkodnunk a helységből, így gyöttünk aztán Gombócfalvára
vagy húsz esztendeje.

Utána egy ideig hallgattam. Eléggé féltem, be kell vallanom az őszintét. De újabb ügyek
következtek: szövetkezet, milícia, kantin, rajoni első titkár, asztaggyújtogatások, és mind-
mind beigazolódott. Tehát nekem volt igazam! Aztán megszületem a lányomat, s egy darabig
nem volt másra időm, csakis reája. Majd lebénult a férjem, idehaza ápoltam hosszú évekig. És
közben hallgattam, kényszerűségből, csak hallgattam, de viszont láttam és hallottam!

Mindent!

Tudják maguk, micsoda kín az, amikor az ember tudja, hogy kutyakötelessége lenne szólni,
jelezni, riadózni, vagy ha nem, hát legalább egy kurta tudósításocskát papírra vetni - és
nincsen rá tehetsége? Szóval, a lelkiismeretet nehéz nyugdíjba tenni...

És akkor bekövetkezett a tavalyi búzabetakarítás, amikor olyan nagyszabású lopások estek
meg nálunkfelé, hogy azt már nem bírtam tétlenül elnézni. Lesz, ami lesz, gondoltam, min-
denre el voltam szánva, s mivel sürgős volt az ügy, írtam pár sort a milíciónak, amiben
jelentettem, hogy mi van és mi készülődik, meg hogy hányan keveredtek belé, és kik azok
személy szerint, vagyis minden személyt röviden lejellemmeztem. Tehát hasznát látta a hatóság,
s ő reagált is aztán, nem mint maguk!

Pedig még a nevemet se írtam alá, kitaláltam egy mesét, hogy miért kell megmaradjak titok-
ban, de mert látták, hogy komoly személlyel van dolguk, hiszen nagyjából minden passzolt, a
további lopásokat már valamennyire meggátolták, viszont az egész falu a feljelenő után kuta-
tott. Még nálam is érdeklődtek volt, ki lehet a ludas. Egy asszonyra gyanakodtak leginkább,
Haragos Manyira, aki szokott itt-ott panaszkodni olykor, hivatalos formában... Én úgy
vélekedtem erre a kérdésre, hogy lehet ő is, de más is, és mindenki azt mondta, hogy tisztára
igazam van... Azt akarom valahogy kihozni ezzel, hogy nálam nem egy rosszindulat forog
fenn, vagy egy rosszindulati valami, nekem hasznom belőle nem gyön, csak bajom inkább, de
én teszem az előmenetelünk érdekében, az életünk miatt...

Küldjék csak bátran azt az újságíró, mert nem vall velem szégyent, ezt garantálom, sőt! De
ha gyön, csakis titokban! Reménykedő tisztelettel, Bársony Kr., Gombócfalva.

3

Elvtársak!

Tudom én azt, hogy a maguk ideje ki van számítva, és az ország nagy, Gombócfalva meg kicsiny pont a térképen, ezt mind aláírom, de az is igaz, hogy csak fel kell ülnie valakinek a vonatra, mert nálunk is van állomás.

No jó, az üzenetet megértettem. Egyelőre tehát nem bíznak bennem, és szeretnének megismerni, a képességeimre kíváncsiak, egyáltalán, hogy milyen leveleket írok... Hát kérem, őszinte leszek. Bár még nem felejtettem el a Haragos Manyi esetét, akit helyettem gyanúsítottak és jól megmoleosztáltak, úgyhogy még az ő saját udvarára is bementek s jól helybenhagyták a búzaügy miatt. Szegény feje, biztosan azt se tudta, mi bajuk vele a többieknek, de csak nem lehettem fráter, hogy elkottyintsam magam, talán meg jól is fogott neki a félreértés, mert olyan rossz fajta asszony, örökké neheztel a világra, az emberekre...

De ennél súlyosabb eset is megtörtént, egy párttag fel akart jelenteni egy tolvajbandát, de túl korán eljár a szája, hogy így meg úgy, mert azért dicsekvő is volt, azoknak a füliben jutott, kilesték az alkalmat, hogy betegyék a száján a kaput. Most újévkor be volt osztva órségbe a kollektívánál, és ott aztán végeztek vele. Azt mondják, egészen átvágták a torkát, méghozzá böllérkéssel, amilyen a disznót szokás... „Bestiális kegyetlenséggel mészárolták le”, ez állt a milícia jelentésében, így mondták nekem az asszonyok később. A tárgyalás itt lesz helyben, nem tudok részleteket, de ettől most bennem is megingott a bátorság, pedig nagyon elhatároztam már, hogy a

Sajnos, kifogyott a golyóstollamból az élet, és csak hosszú napok után jutottam oda, hogy vehessek, mert a betéttel bajok vannak, mármint ellátásilag.

Miért tétováznak? Vagy talán nem is akarják leleplezni a gazembereket? Pedig annyit, de annyit tudnék mesélni, s ahogy telnek a napok, mind gyűlnek az események, az adatok, s ha Önök még sokáig vacakolnak, talán késő lesz, nem lehet majd helyrehozni azt, ami megesett. Még mindig bizalmas elvtársi tisztelettel, Krisztina.

4.

Tisztelt Elvtársnak és Elvtársak!

Szücs Sára talán beteg? Nem látom a nevét a cikkek alatt. Esetleg hiányzik a szerkesztőségéből? Hosszabb útra küldték volna, másfelé?

Levelükben kérdik: mégis, miről kívánok tárgyalni. Hát, sok mindenről. De egyedül nehéz dönteni, tanács kellene! Mégis, röviden beszámolok. Íme:

Hogyan lehet egészséges embereket betegnyugdíjban tartani, s milyen körmönfontan van az egész elkendőzve! Még külső operáció nyoma is látszik a bőrén 3000 lejért, hogy mindenki fedve legyen, majd hamis analízis (szintén pénzért), egészséges befektetése a kórházba, stb.

A mezőgazdaságnak kiszabott gázolajjal milyen sok kályha működik a falunkban. Ki olcsón, ki lopva szerzi, mert még van ahonnan, kisebb-nagyobb főnökök is, és mindenki hallgat, mert megfelel a helyzet. Viszont lelkiismeret is van a világon!

A tej és vaj körül elképesztő, mire képesek az emberek...

Ezekről és még **sok minden hasonlóról** részletesen be tudnék számolni.

Most már, azt hiszem, értik az óvatosságomat. Sajnos, egy darabig lehetetlenség lesz írnom, s ha véletlenül mégis gyönnének, akkor kérem, ne tegyék (gyön haza a lányom Lángosvásárhelyről), viszont márciusban, annak is inkább az elején, már megint jó a periódus a beszélgetésünk végett, mert addigra hazautazik. Kérem, ha lehet, próbáljanak ki! Cím még egyszer, hogy biztos legyen: B.K., Gombócfalva, Lepény utca 35, irányító szám 2?95. Maradok hű levelezője az ügynek.

5.

Kedves Elvtárs a levelezési Rovattól!

Elnézését kérem a hosszú hallgatásért, amivel a szerkesztőséget sújtottam, de annyi minden közbegyött, amire nem számítottam!

Vegyük csak sorra.

Először is, a leányom több mint egy hónappal tovább ülte ki magát, amiért elnézésüket kell kérnem, még szerencse, hogy nem toppant be senki a maguk részéről!

A levelüket is megkaptam, kissé zavart a cégjelzés, így a lányom is neszét vette, hogy van valami miközöttünk, de se baj, szerencsére a lényeg ismeretlen maradt előtte.

Ő már régen elkerült hazulról, nem tudja, mi megy végbe a faluban, kislány korától városban járta az iskolákat, haza csak vakációkra érkezett, akkor is csak az járt az eszében, mit csinálnak a barátnéi, mármint hogy miben flangéroznak. Őt ez érdekelte. Erősen komolytalan egy lány volt, szegyen, hogy ezt kell idegeneknek írnom az egyetlen véremről, mert más gyermekkel többé nem áldott aztán meg a sors a későbbiek során. Igaz, a férjem, lebénultan szenvedte végig az életét, én meg hűséges maradtam hozzá a haláláig, ahogy az esküvőn megfogadtam. Úgyhogy Matildkával maradtam, de ő is hamar elhagyott, iskola után ripsz-ropsz hozzáment egy mérnökhöz. De ezzel nem untatok tovább senkit...

Kérdezték, mivel is foglalkozom. Hát kérem, már sehol nem dolgozom a munka mezején. Nyugdíjban vagyok a férjem után. Munkaviszonyban csak akkor voltam, mármint papirosilag, amíg a kis házunkat felépítettük, pár esztendővel azután, hogy idegyöttünk az említett üldözés miatt. Akárhogy is volt, de a keresetemmel besegítettem a házba. Ezen kívül dolgoztam még a kollektívban a szőlőhegyen, majd következett a szülés, amikor operáltak is, s utána a napközi otthon felelőse lettem, mert megvolt az iskolám, nem mint másnak, tudtam írni és számolni, és a levélírói tanfolyam végett külön is meghívtak bennem, mert az úgy szerepelt a papírjaim között, hogy „káderiskola”.

Jelenleg? Idehaza teszek-veszek a kertben, az udvaron. Ami éppen adódik. Nem tudom, még mit kellene beszámolnom magamról... Már mondtam, hogy sok-sok témám van, megírni és jeleníteni; ehhez kellett volna segítség (fogalmazás!). Mert én, amit állítok, azt mind aláírom, kérem! Most is, már napok óta meg van írva egyik téma, mert látom, hogy most már nekem kell utána járnom, de közben mind korrigálom a szöveget, s így, ahogy most kinéz, már nem lehet elküldeni. Próbálom újra letisztálni, s akkor postára adom.

Elvtársias tisztelettel, Bársony Krisztina.

6.

Jelentés holmi pazarló mulatságokról

(Ezt a címet találtam neki, esetleg adjanak jobbat; most ezt vélem sürgősnek, maguk majd meglátják!)

Amíg a nép nincsen ellátva pazar bőségben kenyérrel és egyebekkel, mert nem jó felélni mindent, mellesleg nem is egészséges, ezért meg kell egy kicsit húzni a nadrágszíját, addig, kérem szépen, a másik oldalon a nagy lakodalmak, mulatózások nálunk mindennel biztosítva vannak, élelmiszerileg. Minden héten akad - még kettő is mostanában, igen nagy számú vendégsereglettel.

Az egyik pár közelebbről ismerős; a lány anyjával együtt dolgoztam a napközi otthonnál, ő mint szakácsnő, de még nem érte el a nyugdíjat. Azok aztán összejárják a környéken a városokat, s kerül minden. Pedig hát törvényileg kinek-kinek meg van szabva a porciója, azon túl többet nem vásárolhat, mégis...

A lány 29 éves és néhány hónapos, pár évvel fiatalabb az én Matildomnál, csak a férjhezmenése nem tudott mostanáig sikerülni; teli van ám bibircsókka az orra töve, és kicsit horgas is az orra, mintha egy csőre vagy mije lenne neki ottan, de leginkább az a baj mégis, hogy nem igen kapott kérőt magának, akinek ez megfeleljen, s tetejében módos meg derék is legyen. Most viszont azt mondja Bugyuta Paula, mert így hívják, és különben a helyi tejfeldolgozó műhely főnöke, hogy egyedül a szerelem, ami fontos, s mindenki nagy ámulatára hozzá is megy egy 21 éves legényhez, tőlük a feldolgozóból, aki nem is idevalósi s olyan ágrólszakadt, csak az inge és a gatyája van, amiben gyött, meg hát tudjuk még mije, de Paulának úgyis jó, csak egyszer már bekössék a fejét.

Az összeköttetéseire vonatkozólag, például az elmúlt karácsonyban a leány bement a tejesautóval a műhelytől a városi vajgyárhoz, ahonnan kihozott kereken 100 (száz) db. 10 (tíz) dekás vajat, vagyis 10 (tíz) kilót. Magának és a rokonoknak. Most meg ugyanez a helyzet: 60 (hatvan) tortához kell a vaj, s egy álló hétig tart csak a sütés! A harmadik községből, ahol a lánynak az egykori főnöke vezeti az ottani tejfeldolgozót, név szerint Duda Tódor, akitől Paula az itteni állását örökölte, nem tudni, milyen okból, de azóta is tart a nagy barátság, nahát onnét lesz a sok tejfel és tejszín (habnak), csak megyen a tejes autóval, s hozza is haza, nem úgy, mint más, az autóbusszon!

Aztán a cukor is 10-20 kilókban gyön, ahonnan lehet, mert ismerős, úgy látszik, akad mindennütt, a tejeslánynak sokat megtesznek, csak továbbra is jóba lehessenek vele! 60 (hatvan) db tyúk, 1 200 (ezerkétszáz) db tojás, ebből 700 (hétszáz) a gágogi tojásgyár exportszállítmányából. Vágnak egy 180 kilós disznót, s melléje gyön egy száz kilós is, állítólag a városból, a munkások kántinjától, amit egy ottani rokon intéz nagy ügyesen. Azon kívül máj és fej lett a felvágotthoz, hogy szaporítsa, és még 20 kg darált hús töltöttkáposztának. S ráadásul minden, ami kell... Csak dióbél 12 kiló, aztán kakaó, csokoládé stb. ... És mindenik után a nagy kérdés: honnan?

Mert ez csak a kisebbik lakodalom, bizony! A másik, a nagyobbik, a kultúrotthonban lesz megtartva, az még ennél is fényesebb. Most 11-én lesz mind a kettő, a húson 9-én éjjel lesznek szállítva a lány keresztanyjához, ott lesz feldolgozva a két disznó is, mert az asszony férje a vágóhídon dolgozik mint böllér, neve Kozák Ioan, lakásuk a Munkás-Paraszt Szövetség utcában áll, s hogy szaporán menjen minden, besegít nekik még egy sötét alak, nevezett Sápadoszky Béla, róla még majd külön is írok egy más alkalommal, ha úgy döntenének, hogy mégsem gyönnek kivizsgálni. (Pedig jó volna...)

A többi összes előkészület, a hírek szerint a Cserepes út 62 szám alatt, a lányéknál lesz megtörténtté téve, és a traktorállomás nagytermében meg kantinjában zajlik le az eszem-izsom. Az ottani főkönyvelő is megéri a pénzét, valami jó embere a Duda Tódornak, mert örökké összejátszanak, s elintéznek a Paulának mindent. Igaz, a tejfeldolgozóig juttat ám annak, aki megbecsüli, keresztelőkre, lakodalmakra onnan kerül a tejfel a népnek, s hiány még egyszer se mutatkozott, mert Paulát jól kitanították ám a mesterei, annyi szent!

Pedig a városról gyakran gyöttek ellenőrök. Volt egy eszem-izsom, aztán már minden rendben taláztatott (volt az asztalon likőr, konyak, húsfélék bőségben, tésztafélék, torta, kávé, sőt néha pezsgő is!), de hogy valaki egyszer is komoly kontrollt végzett volna, hogy lám, a napi mennyiségből mi is gyön ki a valóságban, arra nem volt se szükség, se idő. Ha mégis valami hiánya mutatkozott, amit a lány nem tudott elsimítani, jött a volt főnöke, a Duda Tódor, s odahaza korrigálta a könyvelést. Vagy ha szükség mutatkozik, ott a gépállomás főkönyvelője, Kormos Vladimir is, aki amúgy sok finom anyagot elhordott tőle... Szóval itt, aki ad, az kap is, jól fel van ez építve, s a leány is annyi ajándékot vitt haza, amiért jót tett másoknak, hogy a lakásuk dugig teli mindennel, alig lehet benne térni. A legnagyobb városi divatszalonokban csináltatja a ruházatát. De még a fiúnak is mindent ő vett, öltönyöket és ami kell, de még az aranyat is az ékszerekhez. Úgy kivakarta a koszból azt a minden hájjal megkent füstösképűt, mintha herceg vagy valami titkos méltóság lenne, akit hivatalból illik megbecsülni. Az meg tűri, a fene a jódogát, mert ő van fejul, a fiatalságával ő diktál a lánynak, az meg csak örüljön, hogy valaki belenéz egyáltalán abba a bandzsa szemébe.

De azért égbekiáltó a nagyzolásuk! Képzeljék, elveszített egy medaliont, kábé 10 ezer lejes értékben, és most másik kell neki, és meg is fogja szerezni!

A helybeli vezetők, akik a körmére nézni lennének hivatottak, mind onnan tejfeleznak ilyen-olyan alkalomkor, például Meggyesi elvtárs, de a többiek is.

A milíciafőnök, Sziklasi Anton meg olyan, hogy senkinek se kíván ártani, bár valamikor ugyancsak tántoríthatatlan volt és harcos szellemű, vele lehetett komolyan együttműködni, lehetett benne bízni, csak ne tudja a nevedet. Igaz, őt a név nem is érdekelte. Csak a tényeket várta. De most már nyugdíjba készülődik, nem mondom, megérdemeli, hogy békés öregkora legyen. Nem kíván másutt megtelepedni, már házat is vett, de ez külön történet...

Láthatják, a szálak össze-vissza kuszálódnak, de vajon az ilyen emberekre nem érvényes a törvény? Hol és kinek szabad annyit pocsékolni éppen most, amikor mindent le kell redukálni ésszel, hogy egyenesbe jöjjön az ország gazdaságilag, adósságilag?!

Azt hiszem, az egyenesen spekuláció, amit az ilyen intézkedő feketézők végeznek, ahogy a lapban is nagyon helyesen, olvashattam a kifejezést. Ezek az emberek a mások falatját orozzák el, s még dicsekednek is vele, a szégyentelenek!

Egy kérésem volna önökhöz, a nevemet ne adják ki, mert abból nagy baj lehet; én bírom a nép bizalmát, és ha megtudják, hogy írtam önöknek erről, akkor vége!

Elhangzott már olyan vélemény is annak idején, amikor Haragos Manyi után szimatoltak - ugye, az én helyemben -, hogy „mind agyon kellene ütni azt, aki ilyen jelentéseket tesz, mert azzal csak keveri a kevernivalót.”

Ilyen veszélyeket élek én át, kérem szépen!

Téma pedig lenne még sok! a betegnyugdíjasok, akik egészségesek (már írtam erről); gázolaj lopások évszámra; állami hizlaldából való takarmány- és malaclopás; kereskedelem; a rengeteg kriptá, lopott anyagból, amit a temetőben építenek; a gépállomás körüli hanyagságok minden téren (szó volt erről is, vajon?), és még mindenféle, jó is, rossz is.

7.

Drága Elvtársak!

Igyekszem gyorsan jóvátenni az egyik hibámat, ha még nem késő! Azt írtam ugyanis, hogy a gágogi tojásgyárból gyön 700 db tyúktojás a lakodalom végett. Ez most nem sikerült, mert nem mertek adni nekik, a törvény miatt, szóval tárgytalan az egész! Elnézést kérek, nem rajtam múlt!

Ma viszont megtudtam, és ez most már holtbiztos: a két nagy lakodalmon kívül még egy nagy keresztelőre is sor kerül, a vendéglőben tartják. Jó, hogy teremileg az a legszűkebb, csak kétszázan ha elférnek benne, de ami a bendőt illeti, ott is megtömik majd mindenféle jó falattal.

Nem tudom, más hogyan gondolja, de engem ez nagyon felháborít! Nyilvános helyeken egyszerre három ilyen óriási pocsékolás, akkor, amikor az ellátás nem fényes! Most így tüntetnek azok, akik teli vannak pénzzel. De marad a kérdés, amit maguknak kutyakötelességük ki-deríteni: honnan és hogyan?

Elvtársi ragaszkodással és reménykedéssel,

Bársony Krisztina Gombócfalváról.

8.

Tisztelt Rovat!

Habár tartom magam az ígéretemhez, meglehetősen késve teszem. Ugyanis nehezen döntöttem el, mi legyen a második téma. S mikor arra gondolok, hogy azt a sok húst a lakodalomhoz, a keresztelőhöz mi erőbe kerül feldolgozni, elbontani stb., és a már említett Sápadovszky Béla, aki különben betegnyugdíjas, mégis bírja erővel, elfog a nagy felháborodás, úgyhogy most azokról ejtek szót, akik hamisan húzzák az államtól a pénzt.

Sápadovszky Béla, mert első helyen muszáj őt említenem, tényleg beteg volt (ha igaz!), és kezelték vesezsugorral, utána a kúrától nagyon is rendbe gyött, viszont megtetszett neki a betegnyugdíjas élet: munka semmi, pénz gyön magától. Mivel az orvosunk, dr. Galambosi foglalkozik ilyesmivel, neki is segített elrendezni; keresett orvoskollégát, aki külsőleg hajlandó volt utánozni a veseoperációt 3000 lejtért... Hogy lássák, itt is a pénz rendez el mindent, még plusz a nővér is kapott, meg aki az analízist csinálja, és akkor azt írja, amit diktálnak neki. Idehaza meg játszódj a rosszullétet, és a mentő vitte be, sürgősségi alapon, bent a megbeszélt orvos várta, és már vitte is az előkészített helyre, a felvételi irodát kikerülve. Aztán kiutalták neki a legkomolyabb gyógyszereket, amiket persze nem vett be, összegyűjtögette mind egy szemig s hazahozta. Nem vagyok bolond megbetegedni tőlük, mondta, meg azt is, hogy pénzzel mindent meg lehet csinálni. Sikerült így neki egyre-másra hosszabbítani. Évente kétszer-háromszor végigcsinálja ezt a komédiát, bevesz valami gyógyszert (nyugatról hozatja, csempészet útján!), és attól rosszul lesz, egy kis lázzal, a protézisét kiszedi, és betanult tragikus arcokat vágva komédiázik. A helyi doktor írja neki a szerepet, hogy legyen bizonyíték, milyen beteg szegény. Helyben fizet ott 4-5 százast, akkor a doktor, amint sikerült kollégát szerezni, megcímezi a borítékot, és megmondja, tegyen bele 500 lejt az ágyhasználatért, és vagy 500-1000 lejt a címzett doktornak. De kérdem én tisztelettel, vajon tényleg fizetni kell az ágyért? És ha igen, miért nem az irodán, miért borítékban? És három napra is ötszáz, meg 1-2 hónapra is? Eléggé furcsa...

De mondtam volt, egészségesen viszi be a mentő, terpeszkedik bent a kórházban, foglalja a helyet. Lejár a büfébe, és minden húsfélét összevásárol, és kenyér nélkül zabálja, mert különben éhenhalna a diétával, amit a veséjére adnak, aztán amikor a bizottság elé megy, oda is viszi a címzett borítékot, és ahelyett, hogy dolgozni küldenék, nem is fél évre, egész esztendőre hosszabbították a nyugdíját! Ez így megy már 5 éve, utoljára pl. azt az analízist kapta, hogy víz van a vérében! Közben jár dolgozni, naponta más és más háznál vágja a disznókat, ára 150 lej és 2 kiló tartozék húspan, darabonként. De kettőt is levág naponta, pláne, amikor a szezonja gyön! Ott nem igen eszik, vágáskor, mert „beteg”, és mikor hazaér, nekiesik, és kenyér nélkül felzabál mindent, amit kapott. Télen egyénekhez szegődik, de egész évben kimérésre, eladásra dolgozik. Szerzi az állatot, leöli, s adja a disznóságot spekuláción. És ebből a pénzből rendezi az orvosokat is.

De bátran megemlíthetem Tyukodi Pétert, akinek a felesége az egészségügynél szolgál mint felcserző, szintén külső operációval dicsekedhetik, mármint az ember, s csonttuberkulózis név alatt évek óta teljes fizetéssel betegnyugdíjas volt, most viszont annyira megelégedte a semmittevést, hogy önként jelentkezett munkára. Felesége, az a ronda száájú szipirtó, aki csak úgy hajlandó beadni egy injekciót, ha a beteg csúsztat neki legalább egy tízest, el is hagyta mérgiben, amiért ekkora csúfságot csinált belőle...

De az ilyesmi kivétel, mert inkább az történik, hogy vígan folyik a hazugság. Tudok olyat, hogy hat éve rák név alatt van nyugdíjban, és semmi baja. Meg a Tyukodinak a nővére, Piroska, akit szintén a volt feleség segített hozzá a szívbajhoz, idegi alapon.

A mentőautó sofőrjének a felesége, Mákné szintén igen jól játssza a szerepet. Dr. Galambosi egyenesen jól keres, sőt még annál is jobban, pazar villát épített itt nálunk, csudájára lehet járni, mert érdemes, még tornyai is vannak, mintha templom vagy kastély lenne, pedig csak ő lakik benne a feleségével és a saját szüleivel, akiket idehozott az ország másik részéből, de ez most mindegy... A múlt évben vásárolt 70 ezerért Sárváron egy szobabútort, és 30 ezerért ezüst evőeszközt. Különböző nem rossz orvos, amúgy rendesen gyógyít.

Szóval, pénzzel elég jól meg lehet venni a dolgokat.

Ez a Sápadovszky, amióta betegnyugdíjas, a korábbi kis házáról leverte a sártapaszt, módolt és malterozott, kerítést, melléképületeket csinált, lebetonozott mindent, még a gyalogjárót is, s képes egyedül felásni a kertet, hogy ne kerüljön külön pénzébe, mert amilyen könnyen áll neki a guba, annyira a fogáshoz veri a garast.

Közben feketén italmérést is fenntartott, emiatt hátul kellett kerülni a kerten, oda lett egy újabb betonösvény, hogy aki szükségét érzi, akár behunyt szemmel is eltaláljon a pincéjéig, ahová padokat állíttatott, meg asztalokat, valóságos kocsmát rendezett be. A hegyekből hozatta az olcsó pálinkát, harmincért, igaz, csak egyszer volt kifőzve, de annál szaporább, mert vizespohárral lehet inni, ő meg 55-ért adta. Ebből is ment az orvosoknak. Esténként, sőt nappal is a traktoristák halálra ihatják magukat nála, mert csak az udvaron kell kijöjjenek a gépműhelynél, át a sikátoron, a patak mellett, fel a beteg ember kerítése fölé, végig a betoncsíkon, s már folyt is le a gigájukon az a bűnrossz folyadék... Ez az aljas meg azzal döngeti a mellét, hogy a fia titkos milicista, bejár segíteni verni a vállatásnál, és neki úgyse csinálhatnak ezért semmit. Egyszer valaki beköpte az ital végett, szerintem jól tette, de nem én voltam az, ezt bevallhatom, gyött is a fia nyomban és azt mondta, látta a papírt a parancsnokságon, neki is megmutatták a jó emberei, hogy gyön az ellenőrzés, és hogy dugjon el gyorsan mindent, amit lehet. Gyöttek is, és majd' semmit se találtak, de azért rányomtak 150 lej büntetést, hogy nyoma legyen. Utána még sok száz litert hozattak s mértek el röhögve a faluban.

A fia is megéri a pénzét, az Ernő, ő is csak egy bútorfényező, de nem tetszett neki a munka, az orvossal elintézték, asztmásnak van minősítve, és portásnak tették, így gyön a guba és nem

kell dolgozni. Hogy aztán mi mindent kienged a portán, arról máskor írhatnék, s hogy mennyire szeret verekedni, akkora marha ereje van, ő kellene hogy mészároskodjék, nem az apja, de hát a milícián is kell az erő, csak azt nem mondanák, hogy pusztul el, olyan beteg, mert az már egyenesen csúfság, ilyet állítani! Szerintem át kellene vizsgálni az ilyen betegeket, de komolyan. Sajnos, bizonyításilag szinte tehetetlen vagyok, olyan apróra ki van dolgozva minden.

Csak, ha maguk is akarják s utána néznek!

Mert van még ezekből, most látom, hogy csak egy párat említettem, például megvizsgálhatnák a Tánczos János esetét, az olyat játszik, hogy nem tud rendesen menni, és reszketnek a kezei, de én láttam hogy ez nem igaz, csak akkor csinálja, ha látja valaki, egyébként tud kanállal enni, pohárból inni (de mennyit!), villanyborotvával borotválkozni, öltözködni, a felesége kap az államtól ápolási díjat, pedig semmit se kell csinálnia. Nem is bírna, mert három váltásban dolgozik az idegkórházban, és a férje legtöbbit magára van odahaza (ellenőrizhető!), úgy hogy nincs is szüksége a gondozásra. A fia szakács a kórháznál, és hordják a sok jót a betegnek, hogy jól éljen a világlustája, mert sose szeretett dolgozni!

Pipás Jenő a szívével van félnormára téve, és odahaza többet dolgozik, mint bármikor. Csak úgy duzzad az egészségtől, rolós ablakokat, drága bútorokat csinál, az anyagot sokszor behurcolja a munkahelyére, gépi megmunkálás végett, utána megy haza dolgozni, csak meg ne szakadjon az ember szíve! Sokszor ennyiből áll csak a félnorma. Az anyag feketén gyön, és megvan a nagy kereset. Ráadásul párttag is! Az igazgatójának és a főkönyvelőjének is csinált már konyhabútort a betegje, tehát nagyon jól van nézve...

Korábban már jelentettem a megyének, a nyugdíjosztálynak, milyen esetekről hallottam, de úgy látom, náluk fölöslegben áll a pénz, mert minden marad a régiben, az egészséges betegekhez továbbra is megy havonta a postás... És még ki tudja, hány ilyen akad a körzetben, mert kilenc falu tartozik a községhez, s éppen mindenkit nem ismerhetek!

9.

Tisztelt Elvtársak!

Már engedelmet kérek a firkaírásért, de nekem már nem megy olyan jól, mint egykor az iskolában. Mégis úgy gondolom, az ilyen dolgokat nem szabad elhallgatni.

Én valahogy érzem, nem sokat tehetek, mert az igazság nem mindig kellemes, és jobb mentükre hagyni a dolgokat, de azért legalább önök tudjanak róla, legalább látják, mik adódnak az életben. És még mi minden fordul elő, úgy általában!

Kár, hogy nem ismerik annyira a nyers valóságot, amennyire nekem megadatott...

Most, hogy a pazarlásról és a betegekről már beszámoltam, kissé nyugodtabb lettem, és az írás is jobban megy. Majd, ha úgy érzem, hogy egyéb is papírra kívánczik, hát újra írok, csak kérem, ne adják ki a nevem, mert mondom, az katasztrófa lenne!

Vajon, még remélhetek egy látogatásban?

A lányom hívott magához a nyárra, esetleg el is utaznék, s nehogy pont olyankor... Ugye, tetszik érteni? Becsületes elvtársuk, B. Krisztina.

A címem a régi!

10.

Kedves szerkesztő Elvtársak!

Említettem volt, hogy leöltek egy párttagot, aki készült elúsztatni a gazokat, azaz tudta, mi a becsület, de előbb eljárt a szája, mint a tollja; na, és megvolt az a nyilvános tárgyalás, amit lehoztak ide Gombócfalvára, a kultúrotthonba, egy szombat estére, s mindenkit odahívtak, akár a moziba. Természetesen, hogy elmentem, már a jóérzés is így kívánta, és ígéretem is kötött, hogy minden fontosat megírok önöknek; annak ellenére, hogy látom, nem nagyon lelkesednek értem.

Hát ez most különösen fontos, képzeljék, ha én kerülnék hasonló helyzetbe, még rágondolni is borzalmas!

Tisztára igaz, ez az ügy is árván maradt, túlságosan hamar befogták a Balog Marci száját, csak a pofázással maradt, s most a tolvajbanda éli tovább világát, habár a gyűlést ellenük készítették, hogy megijedjenek.

De vegyük sorjába, hogy tisztán láthassunk.

Mondják, hogy egy gyűlésen döngette volt a mellét szegény megboldogult Balog Marci, még-hozzá a néptanácsnál. Ő jól látta, mi folyik több mint két éve az istállóépítésnél, mondta volt, s azt is, miként suvad el erre is, arra is az anyag ilyen-olyan porták felé, hiszen ő ottan lakik a tövénél, épp a második szomszédban, az ablaka alatt cipelik egyenesen a cementet, a téglát, a cserepet, a betonvasat... A cementből meg csinálják is sokhelyütt rögtön az alapot, hogy az anyagnak ne legyen nyoma. És nagy tábla pléhekkel is zörögnek el arrafelé a szegénytelenek...

Én most is azt mondhatom, utolsó ember az, aki az ilyesmin fel nem háborodik.

Érdekes, a szomszédban mások is laknak, de csak Balog elvtárs látja, csodálkozott Meggyesi Petra tanácselnök. Megjegyzem, ő is megéri a pénzét, és nem igen szereti a leleplezéseket. Neki az a jó, ha béke van és csend, minden vonalon...

Aztán erre fel fenyegették meg Balogot, majd bekövetkezett a gyilkolás. Száz százalék, hogy valakinek eljárt a szája, aki ott volt a gyűlésen. Valami elvtárs, esetleg elvtársak, akik egy követ fújnak a gazemberekkel, vagy talán éppen rokonok velük.

De ezt én csak találgatom maguk előtt, mert a tárgyaláson ezt egy szóval se említették, s azután se. A gyűlést különben Meggyesi elvtárs nyitotta meg, néhány szóval bemutatta a jelenlévő elvtársakat a megyétől és a törvényszéktől, elmondta, amit már régóta tudott az esetről, de a terem nem sokat figyelt rá, nagy volt ott a püsmétolás.

Mikor a törvényszéki elvtárs emelkedett szólásra (úgy mondták főügyész), kissé elcsendesedtek az atyafiak, talán az idegen hang miatt, gondolták, hadd lássuk, mit mond ez is? ... Szóval, elősorolt ott egy rakás törvényt, amit megismerni haszonnal járhat, például azt is, hogy nem csak az a vétkes, aki elköveti a vétket, hanem az is, aki ezt leplezi, pedig hát tud róla... Meg azt, hogy ez a gaztett bátran tekinthető politikai dolognak is, mert szerinte nem véletlenségből pusztult el Balog Marci. Az ilyen dolgokban pedig kérlelhetetlen a nép, és jókora büntetést szab ki a tettesre, esetleg a tettesekre.

Sajnos, hogy mindez falrahányt borsó volt, mert összesúgott ugyan szörnyülködve a terem, de sehol semmi, a vétkesek nem adták fel magukat. Majd még bolondok lesznek!

Szerintem a megyei elvtárs beszélt a legkeményebben. Mintha csak az önök egyik cikkét olvasta volna, az első oldalról; minden i-re rá volt téve a megfelelő pont. Vagyis, hogy nem szabad szájtátiskodni ez esetben sem, a nép és az igazság ellenségei meg kell hogy kapják a nagy pofont, nehogy azt gondolhassák, mintha azt csinálhatnának, amit akarnak!

Én máig nem értem, hogy is nem tudták megtalálni a gyilkosokat. Állítólag nincsen bizonnyíték, bár valakiket csak lefogtak a vizsgálat végett; de vajon anélkül nem lehet-e tudni a dolgot? Pedig olyan világos, mint a nap! Ha rám bíznák, mind egy szálíg a rács mögött rohadnának a piszkos gazemberek, életük végéig.

Csak hallották volna, hogy rítt ott a Balog Marci özvegye! Nem volt ember a teremben, aki ne könnyezett volna legalább egy percig. Tán még a gyilkosok is ezt tették, mert fejemet rá, hogy azért ott ültek a teremben, miközöttünk.

Bevallom, félek... Maguk miért nem segítenek? Krisztina

11.

Szerkesztő Elvtárs!

Ön azt hiszi, hogy fantáziázok? Jó, nem vitatkozok. De miért nem gyön le valaki, hogy meggyőződjék, nem pazarlom hiába a papírt?

Be tetszett tenni azt az üzenetet az újságba. Még jó, hogy nem írták ki a nevemet, csak a kezdetüket, azokat is felcserélve, K.B.-nek, majd következett utána a megye... De én azonnal tudtam, hogy az csak nekem lehet írva. Többször is elolvastam figyelmesen, és mindent megértettem belőle. Azt is, hogy nekem mindenáron nyilvánosság elé kell állnom, ha ilyen súlyos ügyekben s valóban az igazságért kívánok küzdeni. Mert önök így várják el minden bátor, becsületes állampolgártól.

Könnyű ezt mondani, de próbálják csak ki önök! Úgy, hogy utána éljenek is ott tovább, napról napra azok között, akikről elmondták a kellemetlen valót. Ha ezt megteszik, akkor majd látni fogják, mi az a bátorság, amiről az újságon keresztül izengetnek nekem. Különben is, én nem kedvelem az ilyen nyílt komédiákat, pellengérezéseket, eddigi munkámban sem ezen a vonalon haladtam. A kivizsgálásokról is megvan a véleményem Ugyan, mit vizsgáljanak? Olyan bolondot nem találnak, aki nyíltan szembe mer szállni az ilyen esetekkel.

Egy volt ilyen, a Balog Marci, de róla már írtam a múltkor. Talán nem volt eléggé tanulságos?

Hát csak ennyire ösmerik a valóságot?

Én már így is eleget kockáztattam!

Például a tegnap is... Megyek a boltba, ott áll a boltosné, a kövér Aurika, mindenki így szólítja, s legkevesebb egy mázsát nyom, azt is széltiben, pedig esküszik, hogy alig fal valamit, mégis állandóan dagad a teste. Valami betegségféle lehet... Na, szóval szappant akartam vásárolni, s benéztem, ha érkezett volna, s elég sokan álltak a pultnál, ki ezért, ki azért. Előremegyek, kérdem, gyött-e szappan. Aurika ingatja a fejét, hogy nem, majd jó hangosan rámkérdez: „Na, mit ír az újság, Bársonyné?!”

Teszi ezt mindenki füle hallatára! Persze az igaz, a kezemben éppen ott volt az újság, mert a postáról jövet fordultam volt be a boltba, de azért olyan furcsán nézett rám Aurika, hogy attól tartok, ezek megneszeltek valamit a mi leveleződésünkből, különben miért kérdezte volna, amit kérdezt?

Úgyhogy egy ideig ne tessék cégjelzéses kóvertát küldeni, mert itt minden gyanús!

Közelebbről, ha minden jól megy, azt hiszem, megírom a gázolaj-ügyet, mert már nagyon nyomja a begyemet. Ne feledje a diszkréciót!

Ahogy maga írta volt:

K.B., G.f.-va.

12.

Tisztelt levelezési Rovat!

Ne lepődjenek meg, hogy kóvertámon városi a pecsét, de úgy intézkedtem, hogy valami nyugdíjügyben fent jártam a központban, s egyúttal magammal hoztam a levelet is, mert ami biztos, az biztos. Ezt se írom alá rendesen, de önök már tudják, hogy kitől származnak e sorok. Mellékelem leveletem...

(Címet adjanak önök!)

Mindennek a lelke Kormos Vladimir, aki úgy viselkedik a környéken, mint egy kiskirály. Pedig még csak nem is főmérnök vagy igazgató, hogy legyen miért fennhordja az orrát, de az is való, hogy olyan sok minden függ tőle mint főkönyvelőtől a gépállomáson, nem csoda, hogy még a fenekét is ki... (No, de nem fogok itt csúnya szavakat a papírra vetni, mert mit szólnának egy idős özvegyasszonyhoz, aki nem tud magának feketét vetni az illendőség vonalán? Nézzék el nekem ebben az esetben, mert csak így lehet igazán elmondani mindazt, ami van.)

Kormos Vladimír igazán olyan nagy úr errefelé. Ehhez azt is tudniuk kell, hogy itt nincsenek erdők, csupa alföld a vidék, s a tüzelő, bizony, örökké nagy gond volt, s az is maradt. Mindenki úgy szerez, ahonnan s ahogyan tud. Még a főzés így-úgy megoldható, vannak azok a villanykályhák, csak éppen drága egy multság. A gázbutélia már sokkal jobb, viszont honnan? Akinek van is, legtöbbször nem tudja megtölteni, ha nincs valami rokonsága városon, aki a sajátjaként viszi el a cserehelyre, ahol töltik, mert falura úgymond nem járja... Szóval, ez is nagyon bizonytalan egy dolog.

Aztán vannak az olajkályhák, amik fűtenek s főznek is, egészen jó találmány, én is beszereztem egy olyasmit, de annak az a baja, hogy állandóan kéri a gázolajat. Örökké szomjas, mint a régszege ember...

És ezzel helyben is vagyunk. Kormos Vladimírnál mindig olcsón kapható a gázolaj. Teheti, mert nem a magáét prédálja. Az államéból árul, a gépállomáséból, ami arra van szánva, hogy legyen mivel menjen az a traktor a földön, amikor eljön az ideje, mert kell ám az élelem a népnek, az országnak!

Hát a gázolaj végett udvarol mindenki Kormos elvtársnak.

Nem fér a fejembe: évek óta, hogy szigorú adagokat mérnek ki minden egyes traktorosnak; azt mondják, nesze, ennyi olaj elég kell hogy legyen szántásra-vetésre, majd aratásra, úgy takarékoskodj vele!

S lám, mégis lehetséges a csalás! Talán Kormos elvtárs tudna rá magyarázatot, ha valaki feltenné neki a nehéz kérdést. Biztosan kitalálna ő valami okosat, amitől aztán menten elpárolog a kíváncsiság.

Azért mondom, hogy nála nem a kérdezést kell forszírozni; ide tények kellenek.

Tények!

Már jó sok éve megy így, vannak aztán fix helyek, s aki ebből leveszi a hasznát, ihat aztán a végtelenségig. A papírok bezzeg rendben vannak! Hiány nincs, mert minden be van könyvelve...

Szerintem szigorúan, lépésről lépésre kellene utána járni, hogy mi történik például a javítás alatt álló traktorok gázolájával, mert a negyedév végeztével örökké az derül ki, hogy az összes gépek szorgalmasan működtek!

Meg lehet nézni: a műhelyben mindig áll legalább tucatnyi traktor, azok mindent tudnak, csak olajat fogyasztani nem. Állítólag hiány van alkatrészekben; lehet. De az adagjaik viszont ott égne, lobognak a kiskályhákban!

Mondom, jó kályhák azok; ha akarom, 22 fokra állítom a gombot s úgy fűtőzök. Ha 25 fokra támad kedvem, arra csavarom a bizgentyűt. Csak tudom, mert nálam is ilyesmi ég!

Tények kellenek? Tessék, alulírott K.B. is Kormos Vladimirtól szerzem az olajat! Majd bolond leszek fagyoskodni, ha ülhetek a jó melegben is... Ebből már láthatják, ha nem derült volna még ki, hogy nálam az igazság keresése nem azért van állandóan napirenden, mert netán hasznom lenne belőle, ez is egy példa, hogy ha a közös érdek így kívánja, én a saját érdekemet is kész vagyok a szegre akasztani!

De amíg a Kormos el tudja kótyavetyélni a traktorok gázoláját, és ez senkit se bánt hivatalosan, addig én is fűtőzni fogok az olaj melegénél! Így legalább az a pár hordócskányi nem kerül avatatlan kézbe, mármint olyan emberhez, akiben nem lehet megbízni. Ki tudná, mi mindenre herdálná el azt a drága anyagot, ami, most olvasgatom a lapjukban, az egész világon nagy főfájást okoz.

Kormos Vladimírnak bizonyosan megvan a bandája, különben hogy tudna olyan vidáman bármit elkövetni. Akkor se lennének nagyon meglepve, ha kitudódna: az ő keze is benne van abban a Balog Marci-féle ügyben. Mondom, akiknek van valami a kezükre bízva a nép által, vagy olyan helyen vannak, hogy muszáj bízni bennük, mert pillanatnyilag nincsen jobb náluk, legalább is érrefelé, mert én csak Gombócfalváról beszélek, szóval azok többnyire összejátszanak, takarják egymást, a világon semmi gondjuk, mintha nem is közöttünk élnének.

Nem azt mondom, hogy ezek az emberek szándékosan összebeszélnek, meg résen vannak és ravaszkodnak, előre elkészített haditerv szerint. Viszont úgy viselkednek, hogy elhiszik egymásról: mindenik a legbecsületesebb, a legokosabb és aki ellenük beszél, az megátalkodott, ellenséges fickó.

Ha elővenném bármelyik ügyet, amiről nem került idő szólnom, mert szigorúan fontosságilag néztem a dolgokat, például a kripták vagy a malaclopás, meg a sok fekete fuvar a gépállomásról, elmaradtak; szóval, akármelyikről is számolnék most be, ugyanoda lukadnánk ki.

Maguknak könnyebbség lenne a kiderítés, mert önöktől félnek még, mert nem tudhatják, hova tegyék önöket. Ha van egy kis összefogás és ravaszság, le lehet győzni őket.

Csak ne a főnökeikre bízzák a kiderítést, a vizsgálatot, mert akkor minden meghalt, mielőtt megszületett volna.

De látom, egyre csak ugyanazt ismételem, mint a rossz malom. Emlékszem, azon a régi-régi levelező tanfolyamon nagyon is a lelkünkre kötötték, hogy ugyanarról a témáról kétszer csakis akkor írjunk, ha valamiképpen folytatni kívánjuk azt, amit megkezdtünk. Különben messze kerüljük el az ismétlést, mint ördög a tömjénfüstöt. Ezt eddig igyekeztem is betartani, hát akkor most se hágjam át.

Ezzel én is megtettem a kötelességemet, nyugodt vagyok. Igaz, nem látok mindent elég tisztán, de világosan érzem belülről, hogy igazam van. K.B.

13.

(Kiegészítés)

Szinte-szinte elfelejtettem, a főkönyvelő jobb keze a gépállomáson Hurka János mester, egy nagy pálinkáshordó. Csak rá kell nézni, s az ember máris tudja, mihez tartsa magát. Ő az, aki a kliensekhez eljár, hogy az olajért a fizetséget pénzben vagy természetben behajtsa. Mert lehet ám fizetni bármivel: borral, dióval, gabonával, nyúlhússal, szőlővel, disznósággal, krumplival, paszullyal. Ami éppen akad a háznál. Még sose volt úgy, hogy a mesterrel ne lehetett volna megegyezni.

A másik dolog: Kormos Vladimir volt a „fiatal házasok” násznagya, szóval Pauláéknak, de ez csak az utolsó pillanatban derült ki, mikor levelem már úton volt. Sokáig hagyta kéretni magát a nagyságos úr, persze így a lakodalom sikere is garantált lett, össze is gyűjtöttek rajta legalább két autóra valót, szóval ez az apróság is sok mindent megmagyaráz... Holló a hollónak nem vájja ki a szemét, ez egy nagy igazság, ami ma is állja a helyét, pedig úgy gondoltuk, azok az idők elmúltak már, de talán nem eléggé...

Kíváncsi vagyok, most mit tesznek a traktorok tartályaiba Kormosék, mert már indítani kellett volna a gépeket, az idén szokatlanul korán elgyött a tavasz, vetni kellene és a többi, olaj pedig nuku, épp a múltkorjában panaszkodott Hurka, hogy elszámították magukat, több úszott el a kelletténél... Tudják, ez ha iszik két decit, az anyját is eladná, ismeri ám őt Kormos elvtárs, s itatja is eleget, hogy nála a hallgatást garantálja valahogyan... No, nem féltém őket, kitalálnak azok valamit, mondjuk az alkatrészek felől, hogy hiányzik ez is, meg az is...

Most aztán remekül meg lehetne őket fogni. Javasolom!

Tisztelettel, K. B.

14.

A tisztelt Szerkesztőbizottság figyelmébe!

Elvtársak!

Egy kissé komolyabb cégnek véltem a lapjukat, ami azt illeti! Bizonyosan tudják, hogy a múlt hónapokban küldtem jó pár levelet, szám szerint 13-at önöknek, jobban mondva a levelezési rovatnál dolgozó elvtársaknak, mely levelekben egyes visszaéléseket vetettem papírra, Bársony Krisztina néven. Ugyancsak e levelek által ismételtén kértem, győjjenek kivizsgálni, még szállást is ajánlottam föl, mert úgy biztosabban a végire járhatnak a sok csalásnak. Azt is kértem, a nevemet semmi szín alatt ki ne adják, mert nagy veszély fenyegeti errefelé azt, aki az igazságot feltárja.

Tudomásukra hoztam egyúttal, miben is áll ez a veszély. De minek szaporítanám a szót, kérjék be az összes leveleimet, gondolom, jól megőrizték valamennyit, ahogyan a törvény előírja.

Elmondhatom, hogy hosszú ideig nem sok érdeklődést tanúsítottak az elvtársak, talán nem is vették eléggé komolyan, pedig én mindent őszintén... De akkor mivel magyarázzák azt, hogy pont akkor érkezik meg az önök munkatársa, jó félévi könyörgés után, amikor én a lányomnál töltöm az időt, látogatóban?!

Pedig jó előre megírtam mindent, az időponttal együtt!

De telekürtölte az egész községet, hogy engemet keres, velem akar tárgyalni levelezési ügyben, és még ő állt az erdő felől, hogy nem ülök odahaza, hitegetem őket, miegyebek...

Hát - ezt kikérem magamnak! Engemet egyszerűen lehetetlenné tettek odahaza! Én már vissza se térhetek, mert az egyenlő lenne a biztos lebukással. Azóta már az egész banda tudhatja, hogy mi a helyzet, s én akkor nem léphetem át a házam küszöbét?! Hát ezt érdemeltem az elv-hűségemért?!

Vehetem újra a nyakamba a világot csak azért, mert az önök munkatársa egy felfuvalkodott fickó, aki t..ik az egyezségünkre!

Miért tűrik egyáltalán a szerkesztőségben?!

Tessék, most védjenek meg, ha olyan nagy okosak! Én tálcán kínáltam önöknek, hogy tiszta ingyen a legjobb témákhoz jussanak, és azt kell gondolnom, maguk is azokkal fújnak egy követ, máskülönben mivel magyaráznak ekkora baklövést?!

Én most hosszabb ideig kénytelen vagyok a lányomnál maradni, pedig a kertben sürgetően vár a munka, amit el kellene végezni, különben ősziben-télben nem lesz mit enni. Igaz, megkérhetném rá a szomszédasszonyt, Mogyorósi Erikát, mert ahányszor csak kellett, még kihúzott a bajból, de ritkán fordultam valakihez, nem szerettem senkinek adósa lenni.

Mindazt, amit az önök riportere nálunk, Gombócfalván művelt, éppen Mogyorósi Erikától tudom, mert megírta volt nekem. Még hozzája is bemerészkedett az a fiatalember, akinek még a nevére se emlékszik senki, egyáltalán nem is tudom, olvastam-e valaha tőle valamit az újságban, pedig minden áldott nap átforgatom. Komoly ember nem lehet, annyi biztos...

Én azelőtt is dolgoztam már ezen a vonalon, de nem tudtam, maguknak más a módszerük. Amikor pl. a miliciának jelentettem azt a nagy gabonalopást, akkor több nevet is említettem, mikor és hol és mit, de kikötöttem, hogy az embereket hagyjuk dolgozni, a kampányt nem szabad megzavarni, intézkedjenek, hogy a lopás ne folytatódjék, s meg lehetett akadályozni minden komédia nélkül! Máig is titok az egész, még mindig nyomoznak utánam az egyének. Én leverifikált levelező voltam, akinek a szavára biztosan el lehetett menni, önöktől meg egyéb nem gyött, mint hogy írnék magamról megismerés céljából...

Ezennel végeztem mindenféle igazságkereséssel, mert úton, útfélen azt kell tapasztalnom, hogy én húzom a rövidebbet, s még csak haszon sincs belőle! Nem írom tovább, úgy is mindegy. Kérem a leveleimet eldobni!

Pedig de jó lenne, ha a dolgok jól mennének... Nagyon szomorú, hogy ezt nem lehet másként akarni, csak mint a kígyó, csúszva-mászva, kerülő utakon, mert aki nyíltan próbálja, hát... Szóval, szívből megbántam, amiért egyáltalán önökhöz fordultam, s annyi időn át pazaroltam a bizalmamat...

Azt hittem, maguk is valódi harcosok! De jó lesz minden így, ahogy van, hátha maguktól is rendbegyönnek a dolgok.

Ezennel bevégeztem minden kapcsolatot a lapjukkal, még az előfizetést is lemondtam. Jó lesz nekem a vidéki lap!

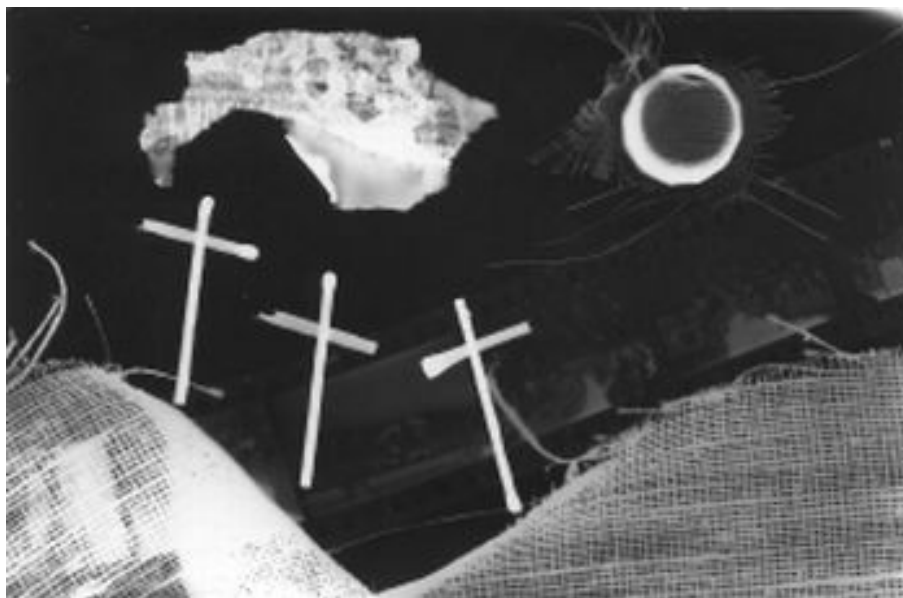
Krisztina.

Kedves vidéki Szerkesztő elvtársak!

Olyan régóta vajúdik bennem, hogy írjam, ne írjam, de valahányszor a vidéki lapban olvasok ilyesmiről, örökké elfog az érzés, hogy semmit sem szabad elhallgatnom. Még akkor sem, ha megfogadtam valaha: többé nem foglalkozom levélírással...

Bukarest, 1983 januárjában

A történelem alakulása

Fadgyas Tibor fotógrafikája

1

Belökte a kocsiajtót. Hallotta a zár ismerős kattanasát. Keze kétszer-háromszor próbálgatta a kilincset. Az ajtó, mint mindig, biztonságosan ellenállt. Zakója zsebében kitapogatta a kulcs-csomót. A szálloda felé indult.

Az épület előtti terecske zsúfolt bal sarkától, ahová beállt, huszonöt lépés az első vörösmárvány lépcső. Hát ez semmi, állapította meg könnyedén: erdömérnöksége során hozzászokott ahhoz, hogy léptei bármely, gyalogosan megtett távot felmérjenek.

Örökké számolt valamit. Amikor nem a lépteit, akkor az épp eléje táruló bármilyen látvány egyazon halmazhoz tartozó elemeit: egy ódon vaskerítés megcsonkított rácssorát, például. Vagyis, csak azokat a darabokat, melyekről hiányzott a dárdára emlékeztető, menedékesen elhegyesedő „szakáll”... Vagy a reggelente az újságárus előtti emberkígyót. A szabad padokat a ligetben, egy-egy sétány teljes hosszán. Téli ágon sütkérező verébhad izgő-mozgó példányait.

Ha valaki megkérdené, mi haszna származik e mindenre kiterjedő számolósdiából, úgy elfutná a méreg, gumós orra lilásvörösbe játszana a bosszúságtól. Hogy magyarázzon meg valamit, ami nyilvánvaló?

Mi haszna, mi haszna...

Milyen haszonnal jár a tudás? És ki számlázná le bölcs szavainkat?

A kérdés nem hangzott el, szerencsére, ő pedig nem töprengett olyasmin, ami nem létezik.

Bár azt azért tudta, hogy amennyiben tanúskodni szólítják föl - mármint bizonyos mennyiségi problémák tisztázása végett -, keresve se találnának használhatóbbat, a rendszerint „feleslegesnek” vélt adatok akkurátusan elrendezve, csoportosítva, viszonyítva, kielemezve raktározódtak el az átlagosnál magasabb, kidudorodó, de már sűrűn és erősen barázdált homlok mögött.

Az erdőket járva, mikor a kiterjedt tartalékok becslését és védelmét képviselte, már-már tökélyre vitte e megfigyelési módszert. Nyugdíjas éveinek hajnalán még be-behívogatták soron kívül. Az ügyintézés oroszlánrésze akkoriban került számítógépre, fiatalabb munkatársai már-már hitetlenül konstatálták: pontosságban, gyorsaságban nem marad le a modern technika mögött.

Belső kompjutere ez alkalommal is kifogástalanul működött.

Bal pofacsontjából váratlan viszketeg érzés sugárzott szerte. Finoman, mintha pókháló tapadt volna rá. Gépesen vakarózni kezdett.

Huszonhatodik lépése tulajdonképpen már az első tükörfényes, korallszínből játszó márványlépcső fokára hágást jelentette. Három fokot már sikerült felleltároznia, mikor a surrogva nyíló-csukódó, csupaüveg hotelbejárat mögött felhomályló, keskeny női archa nézett: a látvány megmagyarázhatatlan és ellenállhatatlan örömmérettel töltötte el, s ettől a soron következő, a negyedik lépcsőfok akadályát valahogy ruganyosabban vette.

Féllábbal még a levegőben, pontosan a harmadik és negyedik fok között érte a hirtelen rátörő gyengeség. Sose érzett eddig hasonlót. Mintha mozgékonyak ismert teste legalul hirtelen megnyíló zsákká válna, amiből egy pillanat alatt az égvilágon minden kiürült.

Sóhajtott - hörgés volt az -, s összeesett.

Tél volt, de csak hidege érzett. Szikrázó hava, pengő jege a hegyek közt rekedt, ahonnan acélszürke, ködcsináló folyó vánszorgott alá vízszegényen, medréből lépten-nyomon kiálló, seszürke kövek zátonyai között.

A szállodának nevezett beton-üveg építményt a folyó partjára emelték, környéke állandóan ki volt téve a gyakori szélverésnek. A légvonat most is sebesen rohamozott, nem kímélve a földre roskadt, össze csavarodott férfi elvadult tincseit.

A fagyos, göröngyös földhöz tapadó, alaktalanul ellapult pofazacskó kifehéredett, mint a frissen szapult vászon.

2

A hotelajtó üvege mögött felködlő archoz tartozó fiatal, minden tekintetben tökéletesen kiadusztált, jó formájú nő - legalább is e meggyőződéssel hagyta el 305-ös számú lakosztályát - jól látta az épület előtt villámgyorsan és váratlanul lejátszódó néma jelenetet. A zajtalan, roskadó zuhanással egyidőben teste görcsösen összerándult, mintha ő szenvedné meg a földhöz csapódást. Tekintetét a téli égbolt felé fordította, amelyen jellegtelen lámpavasak, szél gyötörte, dermedt gesztenyeágak rajzolódtak ki. Remélte, így megszabadul a kínos látványtól, sőt, egy idő után az is kiderülhet, hogy csak képzelte az egészet. Szívesen fogadott volna bármilyen hétköznapi csodát, miközben óvatosan igyekezett elmozdulni az ajtó közeléből. Hirtelen durva taszítást érzett a bal vállán, amitől egy méregzöld, apró mozaikcsempékkel kirakott betonoszlopnak penderült. Az ajtószárny kicsapódott, valaki kiviharzott rajta, s pár ugrással a félig a lépcsőn, félig a földön heverő testnél termett.

A nő tompán sajgó bal vállát tapogatva az oszlop mögé húzódott, ahonnan enyhe borzongással lesett kifelé: igen, amit az előbb látott, az ténylegesen is megtörtént. És ő most itt ácsorog, tanácstalanul. Pedig sürgősen indulnia kellene, azért érkezett tegnap délután a városba, központi kiküldötként, hogy részt vegyen a helyi vöröskereszt munkaértékelőjén.

Este sajnálatosan elfogyott a cigarettája, s mert külföldi márkákon kívül mást nem szívott, kénytelen volt a szállodaszobából lemenni a bárba. A szándékolt homályt förtelmessé tette a megrekedt, áporodott dohánybűz. A söntés előtt nekidőlt a pultot mellmagasságban körbefutó fogantyúnak, amelyen éppen megtámaszthatta már-már kifogástalan, melltartó nélkül is rugalmasan meredő emlőit. Érezte a nikkelezett rézcső borzongató hűvösét.

Jobbján, hórihorgas bárszéken a homálynál is sötétebb, afro-frizurás fiatalember - külföldi diák? - gubbasztott sejtelmesen, állát hatásosan a tenyerébe ejtve. Jobbra-balra ingatta izmos felsőtestét egy néma dallam ütemére, amely a fejére illesztett fülhallgatóból, a nyilvánosságot kizárva áradt, egyenesen a dobhártyákra. Pincérnek se híre, se hamva, a várakozva ácsorgás közben a nő azt érezte, hogy a diák se szó, se beszéd a derekára helyezte hús tenyerét, mintha csak a sajátjáról lett volna szó. Az érintés csöppet sem volt kellemetlen, s némi hezitálás után úgy döntött, nem csinál cirkuszt. És bár sajnálta, hogy a pillanat elébb megérezett finom ritmusát durván megszakítja, határozott lépéssel balra húzódott. A könnyed kéz lehanyatlott, visszavonult, a továbbiakban a diák rángatózó, farmeres térdén kelt új életre, doboló ujjai nyomán.

A nő még némi lelkipurdalást is érzett azután, hogy hátha nem is úgy estek meg a dolgok, ahogy ő azt érezte. Félreérthetett egy mozdulatot, egy véletlen gesztust, viselkedésével tovább mélyítve az elképzelhetően magányos, általános kirekesztettségől szenvedő fiatalemberben az alacsonyabbrendűség komplexusát. „Én is csak rúgok egyet rajta a fekete képe miatt” - vélhette a fülhallgató idegen, de a nő azonnal igazságtalannak is tartott egy ilyen tételezést, s minden jó, ha a vége jó: alig húsz perc múlva sikerült minden félreértést, immár a

305-ös szoba biztonsági zárral védett, külön világában - tetteikkel bizonyítania: távolról sem idegenkedik a színesbőrűektől, különös tekintettel a hímnemű négekre. Oly természetesen, minden fölösleges ceremónia és alakoskodás nélkül hangolódtak rá egymásra, tűntek el a szoba ajtaja mögött, majd töltötték együtt az éjszaka egy részét, mintha hónapok óta készültek volna rá, a legapróbb mozzanatot is tökéletesen begyakorolva, kimunkálva.

Búcsúzáskor az idegen széles és hálás mosollyal kínált oda sportsákja mélyéről a jócskán zilált, lazán heverő nőnek egy doboz pipereszappant és egy kiló előre csomagolt, pörkölt kávé, valamennyi kiváló minőségű, külföldi áru, a halandó ember az ilyesmiből csak elvétve és bonyodalmas utakon - mint például e mostani is - részesül.

Hölgyünk értékelhette a fölötte kellemes élmény számokban ki nem fejezhető értékét, eltaszította a fiú adakozó kezét, majd suttogva, ám világosan értésére adta: ennyi volt, nem több.

A néger nesztelenül osonva hagyta el a szobát, miközben a nő átadta magát a rátelepedő, minden erejét és akaratát elszívó álomnak, s csak reggel merészkedett ismét a furcsa este emlékével előhozakodni magának - karjai közt az áthatóan illatozó szappanosdobozzal ébredt.

„Tehát igaz volt... Megtörtént...”

Elégedett nyújtózkodás után kipattant az ágyból. Miért is ne lett volna igaz? Ráadásul jó volt, akár a reggeli zuhanyozás. Kíváncsian nézegette magát a tükörben, de az esti kisiklásnak a legcsekélyebb nyomát se sikerült felfedeznie. Különben... kinek mi köze hozzá?

A mostani látvány is ugyanolyan valóságos, mint az estéje volt. Ettől ugyan még nyugodtan mehetne a dolga után, legfeljebb némi kerülővel, hogy ne érintse a baleset helyszínét, ahol az őt durván megtaszító alak, egy jócskán kiszőkült, negyvenbe hajló(?), szemüveges, kockás zakós férfi hajol a természetellenesen kifacsarodott, rongyszerűen heverő test fölé, s szájon általi életre keltéssel próbálkozik... Öt perce kínlódik már, a legcsekélyebb eredmény nélkül. Pedig ritka szakszerűen végzi, állapította meg a vöröskeresztes tanácskozássra érkezett hölgy.

Kíváncsi volt: mi lesz egyáltalán a vége?

3.

Még szép, hogy az elsősegéllyel próbálkozó férfi érti a dolgát - elvégre orvos.

Igaz, közönséges körorvos csupán egy községben, ahová gépkocsival egy óra leforgása alatt sikerül kijutnia (ami természetesen a visszaútra is áll). Mivel a körlet lélekszáma akkora, hogy két orvos munkájára is szükség van ott, úgy egyezett meg kollégájával, hogy egyik nap az egyik, másikon a másik utazik ki huszonnégy órás ügyeletre. Igaz, hogy olykor erejükön felül is dolgoznak, ám megfizethetetlen előnyökhöz jutnak a törvénytelenül, ám méltányosan kikanyarított szabadnapok révén.

A ma reggel pedig a lehető legsimábban indult. Igaz, késő este alaposan beszívott, amikor hazaért.

A hálaadományok egyikét megbontva kiérlelt, finom, sima ízű italra bukkant, lazításként gyors egymásutánban felhajtott néhány pohárral, sajnos, alábecsülte a pálinka ütőerejét, amely gyorsan és alattomosan leteperte.

Ennek ellenére, minden különösebb panasz és utóhatás nélkül ébredt, pontban reggeli hatkor. Karórája mutatóinak helyzetét meglátva páni félelem tört rá, s egy pillanatra minden értelmes gondolata elhagyta.

A községet érintő busz reggelente hatkor indul, s első reflexe az volt: alaposan lekéste a járatot.

Ilyesmi még nem fordult elő vele, rendkívül sokat adott a pontosságra. Egyben hízelgett is neki, hogy amerre csak megfordult, mindenkinben sikerült a precíz ember benyomását keltenie.

Amikor aztán rájött, hogy csak az évek során rögződött reflexei szedték rá, a további alvásnak befellegzett. Öltözködés közben egyre nyugtázta magát: „Az a feneség, hogy a hét napjainak száma az istennek se osztható kettővel. Különben a korai felkelések, illetve az azt követő ágyban maradások törvényszerűen mindig ugyanazokra a napokra esnének...”

A tévedésből korán felriadt doktor egyedül élt szoba-konyhájában. Időnként, mint éppen most is, lakását felvetette a rendtelenség: a szennyes ingek, alsóneműk, hálóruhák, zoknik stb. festői, ám enyhén bűzlő gubanchalomban uralták az egyik karosszéket. Az ijedségre szívesen megivott volna egy erős feketét. Volt is valahol kávéja odahaza, egy bádogdobozban, de most valahogy nem volt kedve a főzőcskéhez, mert ahhoz először el kellett volna mosogatnia a mosdóban felgyűlt edényeket.

Elhatározta, hogy keresztülvág a télbe dermedt ligeten, majd a hídon túl, a hotel bárjában felhajt egy dupla feketét, továbbá egy deci valódi whiskyt is engedélyez magának, ha már ilyen kuszáltan indult a napja, ő pedig kénytelen-kelletlen lemondott megérdemelt reggeli pihenéséről.

Az italra már nem maradt ideje: a bárfiú épp akkor tolta eléje a talpas poharat, amikor az az idős ürge, ott az üvegajtón túl, összecsuklott...

A doktor gépiesen hörbölt még egyet a forró feketéből, de keze, lába a mesterségéhez társult tudatalatti reflexeinek engedelmeskedett. A gyógyító ember önálló életre kelt benne, bár az esze nagyon is jól tudta, hogy a mai napot nem lenne kötelessége feláldoznia a medicina oltárán, ráadásul épp elmerülni készült azokban az összekuszálódó, ötletszerűségükben is jelentésszerű képzettársításokban, melyekből költői vénája táplálkozott.

Harmadik verseskönyve jelent meg az elmúlt hónapban, s valami megszálott makacssággal tartotta magát ahhoz, hogy kétévenként kézbe vehessen egy vékonyka versesfüzetet, amelynek címlapján a neve áll kinyomtatva. Gyerekesen örvendett ezeknek az irodalmi pillanatoknak, amelyek az ő szemében felérték az egyszerű betegek őszinte, alázatos hálálkodásával.

Az asszociációknak ezúttal lőttek: nem létezett más valóság a számára, mint a jeges szélben dermedő test, amelynek immár annyi szerencséje se adatott meg, hogy ő, az orvos, whisky-szagú leheletével életet pumpálhasson belé; az öregúrnak, akit addig sose látott, be kellett érnie a másnaposság savanyúan fanyar, erjedt szagával.

A költészet örömeitől elrabolta doktor eközben szívmasszázzsal is próbálkozott, makacsul tapogatva az összeesett ember pulzusát, de a petyhüdt testből semmiféle életjelt nem sikerült felcsiholnia.

„Kihívtam a mentőket” - közölte diszkréten a válla fölött a testes, de peckes tartású, aranykeretes szemüveget viselő hotelportás, aki oly alázattal hordja zsinóros-sújtásos egyenruháját, mintha nem is az idegenforgalmi vállalat, hanem az egész világ díszlakája lenne...

4.

A hotelportás egy idő után őszintén sajnálni kezdte a hullával kínlódozó szőke férfit: az egyetlen, aki az esemény láttán azonnal, késedelem nélkül cselekedett.

Ő, mármint a portás, azért nem mozdult mindjárt, mert hirtelen nem fogta föl, mi is történik odakint, csak az idegesen kicsapódó, majd a lengedező ajtó üvegszárnyát látta, a lépcsőn lerobogó szőket - most már azt is tudja, hogy doktor -, majd szinte egyazon pillanatban az

oszlopnak penderülő nőt, s hirtelen arra gondolt, bűntényt követtek el az ő birodalmában, netán bűnöző hatolhatott a szállóba, s ezért a nagy futkározás...

Amióta a fizetett ajtónállók előírt mundérjában feszít, ennek meg legalább öt esztendeje (akkor épült ez az egyedülálló vendéglátóipari remek, ahogy az újságok nevezték), tulajdonképpen egyetlen rendkívüli eseményre se emlékszik...

Ha csak azt az esetet nem tartja annak, mikor az egyik délután, a bár homályos mélyén, egy fal mellé húzódott asztaltársaság ifjú tagjának a kókuszát súrolva, hatalmas csattanással zuhant a földre a közvetlenül a mennyezet alá felszerelt, szellőztető ventilátort álcázó farrácszat, feltehetően kilazult a szerkezet gyakori, erőteljes és kitartó rázkódó mozgásaitól. Szerencsére, e szokatlan bumeráng csak a kliens fejbőrét hasította fel, a sebből alig szivárgott valamicske vér. Annál nagyobb volt a pánik, majd a felhajtás - emlékszik vissza -, és akkor a ventilátor körzetéből egy ideig odébb költöztették az asztalokat, a berendezést pedig - nem egyedüli ventilátor volt a hatalmas hodályban - rendszerint elmulasztották bekapcsolni, ami viszont azzal járt, hogy a terem ama részében igen hamar és fojtogatóan megrekedt a csípős dohányfüst. Kellemetlen, nyugtalanító gondolatok azért ennek ellenére is támadtak némely törzsvendégben, az esetnek híre ment a városban, az emberek szokás szerint többet tettek hozzá, mint amennyit elvettek belőle.

Vidéki koszfészek, eseménytelen élet...

Televíziózni viszont a szállodaportás is előszeretettel szokott, különösen, ha szolgálaton kívül van, az eddig látott filmek alapján némileg az a benyomás rögzült benne, hogy ha az ő személyes munkahelye kivételesen nem, a szállodák általában mindenféle hajmeresztő és szövevényes események kedvelt színterei. Egy igazi szállodáról elképzelése szerint nem is lehet beszélni egy-egy bűnügyi vesztegzár vagy rangrejtett, beépített ügynök buzgólkodása nélkül, aki a titokban a hotelbe hatolt, ellenséges hatalmakat szolgáló spionokat hivatott hatástalanítani.

Gondolatai a szálloda előtt történetekkel kapcsolatban ezért az elején e tájakra tévedtek, s csak némi ácsorgás és bámészkodás után világosodott meg benne, hogy ezúttal egyszerű rosszullétről van szó csupán.

Innen aztán ő is a tettek embere lett: gépiesen a pulton álló telefonhoz lépett, s mivel a recepció kisasszony, aki a tudakozónál végzett szolgálatot, éppen elbogarzott valamerre, saját kezűleg tárcsázott, a sokat tapasztalt szakik biztonságával. Ajka ezalatt hangtalanul elismételte a leforgatott számjegyeket, de ezen nem kell meglepődni, olvasni is így szokott, ha ajkával nem formálja némán az olvasottakat, képtelen nyomon követni a mondatokká álló szavak valódi értelmét, összefüggéseit.

Folyékonyan, magabiztosan fűzve a szót úgy szólt be a mentőállomásra, mintha taxit rendelne valamelyik szállóvendégnek.

Eljátszott a gondolattal: az az idős mókus ott, aki a lépcsőn hever, éppen befelé tartott, s nagyon könnyen lehetett volna a szálloda potenciális kliense is.

Amikor aztán a vonal túlsó részén elhangzott a mentősök ígérete, hogy amilyen gyorsan tudnak, küldenek egy mentőautót, még hozzá orvosi kísérettel és komplett mentőfelszereléssel, a portás úgy vélte: az ügy reá háruló részét annak rendje s módja szerint letudta, s jó lesz megnyugtani azt a még most is hasztalanul kínlódó ürgét: hamarosan erősítés érkezik.

Nehezen férközött hozzá a szép számban összeverődött szájtátiaktól.

Személy szerint szívből utálta az emberekben ezt a beteges vásári kíváncsiságot. Ha rajta múlna, egyenesen hatóságilag tiltaná meg, hogy az utcán vagy egyéb nyilvános helyeken

valakik is céltalanul lődörögjenek, ácsorogjanak. Egyáltalán, az emberek utcán töltött idejét is minimálisra korlátozná, csupán a helyváltoztatáshoz szükséges kényszerű kinntartózkodást engedélyezné, azon túl mindenfajta kilengést a törvény szigorával sújtana. Így aztán, elmélkedett a portás, amihez hivatali ácsorgása közben is rengeteg alkalma adódott, egycsapásra megapadna a léhűtők és munkakerülők száma, elejét véve sok nemkívánatos cselekedetnek is.

Lelke mélyén őszintén el volt telve magától: úgy vélte, kellő mértékben ismeri az életet. Mielőtt erre a megbízatásra pályázott volna, tornatanár és edző volt egyszemélyben, különösen vonzódott a birkózáshoz, diákkorában még bajnokságokra is eljutott, de a kiugró sikerek elmaradtak, ezért inkább a pedagógia felé fordult „sorsának ladikja”, ahogy pályafutásáról olykor fennköltén elmerengett. Olvasáshoz nem sok türelme volt, ezért aztán a gyakorlata is hiányzott, ám rendkívüli módon szerette a pátoszt, a romantikusan tált nagy érzelmeket. Ellágyult tőlük, annyira megérintették, s talán az életét is képes lenne feláldozni abban a pillanatban a nemes eszmények oltárán - vélte olykor, aztán miként a nátha, egyik percről a másikra lohadt le buzgalma, hunyt ki a szándék.

Ide is azért jött, mert könnyebb munkára vágyott, egy idő után úgy érezte, torkig van a gyerkőcök egzecíroztatásával. Pályázati felhívás útján szerzett tudomást a hotelportási karrier lehetőségéről. Felkereste egykori edzőjét, aki valahol a villasoron lakott és jól menő házi-borbély-szolgáltatásra adta a fejét a befolyásos városi személyiségek között. Természetesen, ő nyerte meg a pályázatot. Igaz, egyetlen vetélytársa sem akadt, s ha lett is volna érdeklődő az állás iránt, az iratok benyújtása előtt a pályázók még egyszer higgadtan meggondolták a dolgot és retiráltak.

A korábbi számítások viszont nem váltak be. Mindenekelőtt a borraivalóban csalódott, még-hozzá végzetesen...

5.

A honi vendég egyszerűen semmibe veszi a szálloda portájánál állót. Hiába sürgölődik-forgolódik buzgón a szárnyaival örökké verdeső üvegajtó tájékán, honfitársai egyszerűen nem tartanak igényt szolgálataira.

Nagynéha, egy-egy drága pénzen felkantározott öreg hölgy vagy tán uraság, egy már régi, le-tűnt nemzedék más szokásokban felnőtt, de már kiveszőfélben lévő mohikánjai odabotorkálnak hozzá, hogy rettentő sok a csomagjuk és taxit szeretnének hivatni. Ilyenkor ő minden bennrekedt kedvességét és udvariasságát rájuk pazarolja, ha ki látja túlادagolt gesztusait és mozdulatait, megesküdné rá, hogy pályatévesztett bohóc ágál műsorával a hotel bejáratánál...

Ebből a hátatáncból viszont távolról sem jön össze az, amiről ő, még a pályázati eredmény kihirdetése előtt tulajdonképpen ábrándozott. Tiszta szerencse, hogy ott voltak a külföldi vendégek, de azok annyira szeszélyesen és kiszámíthatatlanul keresték fel a szállodát, hogy öreg hiba lett volna rájuk biztos egzisztenciát építeni. Ráadásul a zömük társasgépkocsival érkezett, csoportos, előre befizetett utazáson vett részt, a pénztárcák érthető módon, ilyenkor többnyire a zsebekben lapulva maradtak, úgy okoskodva, hogy az út árát egyszer már lepengették odahaza, a többit pedig szerintük intézze el a turistatársaság! Nagyjából valamennyinek ez volt az észjárása, mert a végeredmény a portás szempontjából változatlanul siralmas volt.

A mentőket mozgósító derék ajtónállónk tehát a lehető legközelebb állt ahhoz a ponthoz, hogy a szép remények múltával valami kecsegtetőbb, tetszetősebb kenyérkereseti lehetőség után nézzen, csak még azt nem tudta, miként kezdjen hozzá és milyen irányban vágjon neki. Most viszont, s az ehhez hasonló ritka pillanatokban, amikor meglegyintette a történelem

alakulásának életmelegű, mámorító közelsége, s már-már úgy érezte, hogy az ő személyes ügyessége, talpraesettsége taszigálja előre az események Sziszifuszra méretezett kőgöрге-tegeit, elfeledve ilyenkor minden addigi keserűséget, ami életét beárnyékolta, a sikertelenségeket, azokban a pillanatokban úgy viselkedett és úgy nyilvánult meg, mint egy született szállodaportás, valósággal elébe menve környezetének legapróbb, még csak csírázófélben lévő, jóformán meg sem fogalmazott gondolatainak.

Példának okáért, érvelgetett saját maga előtt, senki nem emlegette, hogy mentőt kellene hívnia, ő mégis beindította, még hozzá az első pillanatokban, az emberség láthatatlan, de jól működő gépezetét. Majd arra gondolt, hogy ezt nem ildomos megtartania magának, s aényt, hogy segítség érkezik, valamiképpen a szerencsétlenül járt ismeretlen mellett görnyedő szőke férfi tudomására kellene hoznia. Még nem ért oda hozzá, de már elképzelte, amint közlésétől a csapzott haját hátravető, tekintetét hálásan ráemelő ember egy pillanatra megszusszan, ellágyul, s egy „köszönöm, barátom!” ellihegett hálája után újult erővel s reménnyel folytatja a felélesztés kimerítő, ám nemes műveletét.

Az orvos azonban csak ránézett, nagyot fűjtatva visszafordult az élettelenül fekvőhöz, mintha nem is e világon lenne, hanem ott, ahol az összeesett ismeretlen akkor már feltehetően kezdte otthonosan érezni magát.

A portás ettől indulatba jött, kidüledt szemmel nézett körbe és felháborodott a kíváncsi, bémész arcok közönyén.

„Ezek mind csak tudni szeretnének valamit, de mit sem segítenének!” - ágaskodott benne mind magasabbra a rosszallás és durván taszigálni kezdte a tétlenül ácsorgókat.

„Helyet a mentőnek, helyet a mentőnek!” - vetette magát a tömegre, bár a beígért autónak még se híre, se hamva nem volt. A járókelők viszont kábán engedelmeskedtek a nekivadult portásnak, elvégre egyenruhát viselt, s bár nem tartozott semmilyen hatalmi alakulat kötelékébe, mundérja katonás díszai ösztönös tiszteletet és tartózkodást ébresztettek a szedett-vedett sokaságban...

6.

A taxisofőr harminc perce járatja már az óráját a szálloda előtti parkoló jobb szárnyán. Tegnap este osztotta ki rá a feladatot a központi iroda, mikor az aznapi bevétellel elszámolásra jelentkezett.

„Negyed kilenckor reggel, de egészen pontosan, legyen a szálloda előtt. És nehogy előforduljon, hogy késik!!”

A kettős biztosítással szívóskodó főnök mogorvasággal igyekezett tekintélyt szerezni magának.

Öt perccel hamarabb érkezett. Odahaza viszont csak egy csésze forró kakaóval próbált villámgyorsan megbirkózni, félsikerrel, a másik fele ott maradt a csészében.

Reggelire, uzsonnára ott volt a csomag, amit a felesége pakolt, hogy a férfi ne kapjon rá a fölösleges és nem olcsó vendéglői költségekre. Az se jó, ha koplal, még végül fekély áll a házhoz, számos kolléga esete példázza, akik mind a volán mellett vásárolták be a betegséget.

Szokásává vált, hogy mihelyst sikerült valahol leparkolnia, mindjárt ráérősen majszolni kezdett egy szendvicset, s közben fél füllel a rádió kívánságműsorát hallgatta.

Most se volt másként.

Pontban negyed kilenckor bekapcsolta a taxiórát is. Az egyenletes ketyegés hamar elálmosította. Odabent amúgy meleg volt, a motor üresben járt, de működött a melegítő, mely csöndesen lehelte a kellemes hőhullámokat. Várta, mikor tűnik fel a bejáratí lépcső tetején az orosz prémsapkás házaspár, egyforma őzbarna színű velűrbundával, kék kockás bőrröndökkel együtt. Ennyiből állt a számára megadott ismertető jel, no meg a kliens neve, de annak csak úgy vehette hasznát, ha már van egy kiindulási alapja, amire rákérdezhet.

A baleset épp a sofőr látómezejében következett be. Visszapörgetve az eseményeket, még arra is emlékszik, hogy a most élettelen koros ürge éppen öléje akart behúzni a tragacsával, de a motrát már nem sikerült leállítania, mert ő szörnyen feldühödött, kívágta a taxi ajtaját és keresetlen szavakkal mondott véleményt az efféle kalózparkolásról, illetve azokról és egészen közeli felmenőikről, akik e szemtelenséget úgymond megengedik maguknak.

Máskor se sokat türtőztette magát, ami a szíven volt, azt fék nélkül, legtöbbször eresztette is ki a száján, s tulajdonképpen nem is paprikázódott föl túlságosan, csak a hangerejét növelte, mondandójának kellő súlyt és harsogást adva. E stílussal már a legelején sikerült megfélemlítenie az embereket, legalább is azokat, akikben még maradt egy cöpp jóérzés ebben a „csúnyán elfásult világban” - hogy kedvenc szavajárását idézzük.

Előszertetl és unos-untalan mondogatta odahaza vagy baráti körben, valahányszor mozgalmas életének kisebb-nagyobb eseményeit ecsetelte.

A recept most is bevált, az ipse elgördült előle a kocsijával, s meglepően ügyesen befarolt az egyik épp akkor megürült helyre, két veszteglő, egymás között szűk teret hagyó külföldi rendszámú kocsí közé.

„Na ugye, mennyivel jobb így” - nyugtázta magában elégedetten, hogy ezúttal is sikerült érvényesítenie akaratát, s a nagyobb nyomaték kedvéért, a műkedvelő gépkocsivezetők iránt érzett megvetésének fejében, jó hangosan, mintha közönség előtt szerepelne, szokásos „jó-kívánságainak” egyikét sütötte el:

„Hogy robbannál föl te is, az első kanyarban!”

Az átok - sokáig nem hitt a szemének - ezúttal megfogant.

Amikor meglátta a leomló testet, azt remélte, csak saját, pillanatnyi vizuális zavarának tudható be a látomás, majd ahogy a televíziós képernyőn szokott, magától elrendeződik a zűrzavaros kép. Ámde semmi sem változott, sőt az összeesett férfihoz rohanó szöke pasit is meglátta, s ettől addigi, jóleső magabiztossága úgy illant el, mint lefújódó léggömbből a levegő. Helyébe mind nyugtalanítóbb szégyenérzet és büntudat nyomult, amit megpróbált ugyan, de képtelen volt elűzni magától...

7.

A taxisofőr igyekezett mással lefoglalni magát, csak hogy ne kényszerüljön odanézni, a lépcső tájkára, ahol a szálloda környéki események összpontosultak.

Teljes hangerőre kapcsolta például az autórádiót:

„...gjobb módszer a gyakori talajforgatás, de vigyázni kell, hogy az időn...” - ennyit hallott meg az éppen elcsípett mezőgazdasági adásból, de gyorsan ki is kapcsolt, mert rendkívül bántotta nem csak a fülét, a tudatát is a pillanatnyi hangulatától idegen szakmai fontoskodás. Szorongva, kíváncsian oda-odapillantott mégis a lépcsőre, ahol semmilyen biztató fordulat nem körvonalazódott. Kínos volt nézni a szöke alak meddő, ám kitartó próbálkozását, közben hirtelen ismét eszébe jutottak a kliensei, akikről egy ideig teljesen meg is feledkezett, ide-

gesen pillantott az órájára, 8.47-et jelzett ki a pulzusütemre villódzó, miniatűr képernyő, ezek szerint kerekén 7 perc telt el a baleset bekövetkezte óta, mondhatni, csak az imént történt, de jóval hosszabb időnek tűnt, mint a korábbi, szinte félórai várakozás...

A szálloda üvegajtaján senki se lépett ki, csak a kíváncsi arcok többé-kevésbé elmosódó foltjai villantak fel időnként a villogó táblák mögül.

A járókelőkből verbuválódott kisebb tömeg eltakarta a sofőr elől a korábban szabad látómezőt. De még így is, hogy a történések folytatásából mit sem láthatott, sehogy se szabadult a szorongástól: az előbb valami olyasmit követett el, amit jó lett volna elkerülni.

Most úgy illene - próbált rátérni valahogy a vezeklés útjára -, hogy felajánljam szolgálataimat, s amilyen gyorsan csak lehet, a kórházba szállítsam az áldozatot. - Keze már-már a sebességváltóhoz ért, de a kliensek se hagyták nyugodni, annak ellenére, hogy a szokottnál is többet várt már rájuk, s ilyen esetben nyugodtan felrúgható az eredeti egyezség. De mert manapság egyre ritkább az ígéretes fuvar, az ember sose tudhatja: ha túlságosan érzékeny, marad-e valamivel a végén? Nagylelkűségből sose lehetett megélni...

Mit tegyen? Ha most elindulna, s épp csak lerakná az ürgét a kórháznál, majd fordulna is vissza, tíz percbe se kerülne... A taxi órája azonban zavartalanul ketyegett, mit sem törődve a történetekkel, s pénzbe számolta át a múltó idő értékét. Háromjegyű szám növekedett megállíthatatlanul a műszer kijelzőjén. Ha beáll mentőnek, ki téríti meg a veszteséget? Állítsa le talán az órát?

Nem jutott tovább töprengésében, mert ekkor vijjogott fel a közeledő mentőkocsi szirénája, egycsapásra megoldva a taxisofőr dilemmáját. Nyugodtan végignézhette, amint a hordágyra cibálják az elnehezült testet. Látva, hogy a fehérköpenyes orvos nem hátra, hanem a sofőr mellé száll be, nyugtázta magában a véget.

„Tehát kampec!”

Addigi vívódásai tehát feleslegesek voltak. De miért is adnak vezetői jogosítványt az ilyenek kezébe? Megtörténhetett volna, hogy nem a lépcsőn éri utol a baleset, hanem a volán mögött, útközben.

Micsoda karambolt hozott volna össze a vén sobrijóska!

„Szabad?” - nyitotta rá az ajtót egy csinos nő, ugyanaz, aki a méregzöld oszlop mellől, sajtó vállát tapogatva nézte végig a doktor hiábavaló kínlását, s a diszkrét távozás lehetőségeit mérlegelte. A sofőr összerezsent a kérdésre, végigmérte a nőt s a taxióra mutatója szabadkozott: „Várok valakit, de látom, nem jön. Ha netán ezt az összeget...”

A nő befészkelte magát a hátsó ülésre és egyetlen mozdulattal becsapta az ajtót:

„Könyveléshez való számlát kérek!”

8.

A csitirlány haja elől oly rövid, mint az ökölvívóké. Hátról épp ellenkezőleg, gondozatlan farokként csapzik a nyakába.

Iskolába menet, reggelenként többnyire a folyópart felé kerül, hogy megfigyelhesse, mi történik a szálloda környékén. Mit nem adna érte, ha egyszer valóságosan is körülnézhetne a hotelben! Ellenállhatatlanul vonzza mindaz, amit összeolvasott meg a filmekben magába szívott a szállodákról.

Maga a tény, hogy az embernek különálló szobát nyitnak, amihez fürdőszoba jár, zuhanyzóval és ha szerencséje van, krémszínű fürdőkáddal, a nap bármely órájában rendelkezésére álló hideg-meleg vízzel, és becsukva maga mögött az ajtót, azt tehet odabent, amihez kedve szottyan, különös izgalommal töltötte el.

Arról is meglehetősen sok szó esett a gyerekek között az iskolában, amely gyalog tíz percre volt a szállodától, a folyó alsó szakasza mentén, magas drótkerítés oltalmában a nem-kíváncsi látogatók behatolási kísérletei ellen, hogy az első emeleten, egy fémráccsal védett üvegajtó mögött mesés bolt működik azok részére, akik külföldről érkeznek, vagy valamilyen módon külföldi valutával fizetnek.

Különösen a szuperlong cigaretták, a rágógumik és a farmernadrágok, no meg a kazettás rádiók foglalkoztatták az iskola népének fantáziáját, de a lány megelégedett volna azzal is, ha egyszerűen csak elsétálhatna - pár percre - a pult előtt, végigsimogatva a hivalkodó árukat, mert akkor maga is meggyőződhetne létezésükről.

Hazafelé menet több időt tölthetett a szálloda környékén néhány lánypajtásával, akikkel sülve-főve együtt látták őket. Ha megkérdezik, elmondta volna: egyikért se rajongott különösebben, mindegyikről megvolt a maga nagyon is józan, csöppet se hízelgő véleménye, de mégis csak más volt velük tartani, mint magányosan tengeni-lengeni a világban. Ők voltak kéznél, velük kellett beérnie.

Attól tartott, ha nem igazodik hozzájuk és felhúzza az orrát, a többiek átnéznek rajta és kiközösítik. Minden kompromisszumra hajlandó volt.

Reggelente egyedül szeretett iskolába indulni, mert legalább ez idő alatt nem kellett mások előtt alakoskodnia. Amúgy sem ébred könnyen, időnek kell eltelni, amíg nagy nehezen magához tér, s előfordul, hogy ilyenkor már az utcán lépked. Mikor végérvényesen elszáll az álom a szeméből, enyhül az a nyomasztó érzése is, mintha ismeretlen, sosem látott vidéken, céltalanul bolyongana...

Mire a szállodához ért, rendszerint pirospozsgásra paskolta arcát a reggeli friss, folyóparti levegő. Éles látásának köszönhetően már a távolból észrevette, hogy a feljárati lépcső körül tömeg hullámoz. Megdobbant a szíve: külföldi turisták csencselnének valamivel?

Otthon nem halmozta el pénzzel, de takarékos volt, s az alkalomszerűen odacsúsztatott zsebpénzekből sikerült annyit összekuporgatnia, hogy néhány pipereszappanra, hajmosóra vagy egyszerűbb ruhaneműre minden további nélkül fusson.

Megszaporázta lépteit, majd szaladni kezdett, amennyire a vállát lehúzó, jócskán megpakolt táská engedte. Kár lett volna elszalasztani az alkalmat, hiszen mostanig inkább csak a szándékkal maradt. Egyszer sikerült például hozzájutnia egy kis tubus lengyel gyártmányú, gyöngyházfényű ajakfestékhez, amivel anyját kívánta meglepni születése napján. Az asszony meg is köszönte, de mindjárt meg is jegyezte, hogy még a szagát se állhatja e készítménynek, s gyorsan egy vászonzacskó mélyére rejtette, amely a fürdőben lógott, egy szegre akasztva, s mindenféle női kacattól duzzadt: hajcsavaroktól kezdve házipapucs levált műanyag sarkáig mindent oda rejtettek, mindig ugyanazon jelszóval: hátha jó lesz valamire.

Akkor este sokáig pityergett, de csak lefekvés után, s keserősége még nagyobb volt, amikor tudatosult benne, hogy anyja ráadásul még csak tudomást sem szerez.

Később apjával is ugyanígy járt, amikor celofánba burkolt kártyapaklit vásárolt neki egy utcai árustól, meglehetősen drágán. Nem is gondolta, hogy a felnőttek holmi kis kartonlapocskákért képesek komoly összegeket áldozni. Amikor viszont azt tapasztalta, hogy mindenre egykönnyen kerül vevő, ha drága valami, ha olcsó, végül is lepengette a pakliért a pénzt, aztán

hosszú időn át dugdosta a csomagocskát odahaza, a zsebkendői között, s már előre szorongott attól, hogy a rúzsához hasonlóan ezzel is felsül.

Végül egy téli ünnepen rukkolt elő ajándékával, s leírhatatlan boldogságot okozott neki apja gyermekes öröme. Majd azt figyelte, mikor avatják majd föl az érintetlen paklit, de a várvárt alkalom egyre csak késett, s közben az ő adakozó lelkesültsége is jócskán kihűlt.

Később, szülei egy kihallgatott konyhai beszélgetéséből szerzett tudomást róla - szobájában, tankönyveibe temetkezve -, hogy a kártyapakli valójában meg se melegedhetett az apjánál, aki vidéki nagybátyjának ajándékozta tovább, mivel hogy az évek óta hiába próbált szert tenni rá...

A szálloda előtti tömeghez érve visszahőkölt.

9.

A csitrilány még mit sem látott a történetekből, de valahogy rendkívül furának találta azt a némaságot, amelynek közepette az emberek, szorosan egymáshoz szorulva, nyakukat erre-arra nyújtogatva, mint valami szélben ingó, törékeny szárú virágok. Villámgyorsan ösztönösen ráérezett: a csempészholmiknak ezúttal lőttek, valami egész más van a levegőben. Azon töprengett, vajon mi gyűjthette ennyire szorosan egybe az embereket?

A szállodából éppen akkor rontott ki a felcicomázott, csupaháj portás - a lány egyenruhába bújtatott sertésnek vélte, s roppant mulatságosnak találta rajta az aranykeretes szemüveget, amit a férfi nagy előszeretettel hordott az orrára biggyeszítve. Nemsokára elnyelte őt a tömeg, majd a következő pillanatban rendtartó lökdösődésétől az emberek rendre szanaszét penderültek. A lány még hallott valamit, amit a mentőkről mondott, de mindjárt vissza is hőkölt a feltáruuló látványtól, megpillantva a földön fekvő bácsit, akin egy kockás zakós másik lovagolt, érthetetlen tornamutatványokat végezgetve engedékeny végtagjaival.

A kislány arcából a következő pillanatban hirtelen kifutott minden vér, megszédült és térdben megrogyant a lába. Ennyire elveszett embert még életében nem látott, az volt az érzése, mintha maga feküdt volna odalent a kövön, tehetetlenül, kiszolgáltatva az egész világnak. Homlokára hideg verítékcseppek ültek ki, szerencséje volt a nem szűnő széllel, amely valamennyire felélesztette, így aztán nem ájult el, s közben esküvel fogadta meg magának, hogy orvos semmiképp nem lesz belőle, egyáltalán, egészségügyi pályára nem fog lépni, hiába célozgatnak szülei mindegyre arra, mennyire fontos a pályaválasztás, s ezzel együtt arra, hogy a hivatások legnemesebbike éppen a fehér köpenyes...

Erejét összeszedve botorkált el a feljárótól, de nem tudná megmondani, miért vette útját a szállodaajtó felé, de tény: egyszer csak odabent találta magát a kellemes melegben, faládikókból elősudárodott két peckes pálmafa között, ahol lerogyott a túlméretezett, kényelmes, műbőrrel fedett pamlagra, amelynek ringató párnái között valósággal elsüllyedt, mintha egy jókora, az embert körülölelő tenyéren üldögélne. Egyedül uralta a pamlagot, amelyen előbb lassan, majd mind erőteljesebben himbálózni kezdett, s a bútor rugózata olyan jól működött, hogy elég volt az egyik lábát picikét a padlóhoz dobantania, az alig észlelhető mozdulat jókora kilengésekkel elszédítette.

Teljesen megfeledkezett mindenről: a balesetről, a kinti tömegről, a mentőkről, arról, hogy iskolába kell mennie, hogy egy szálloda - számára idegen - előcsarnokában tartózkodik. Még akkor is önfeledten ringatta magát, amikor valahonnan előkerült egy lila köpenyes, hulló hajú takarítónő, döglött állatra emlékeztető nedves ronggyal a kezében, s rászólt a lányra, vinné

innen a mindjárt megmondja mijét, amíg jól van dolga, ez ugyanis nem nyilvános ház, ha nem tudná, és egyáltalán, mit képzelnek a hozzá hasonló mai fiatalok, hogy csak úgy...

Amíg a lány restelkedve összeszedte magát és táskájával a vállán kisomfordált az ajtón, a köpenyes asszonyság megállás nélkül mondta a magáét: a dögség álljon e népségbe, örökké odalapítják az orrukat valami miatt az üveglapra, aztán törölheti utánuk a sok kíváncsi szennyes lenyomatát, ha rajta múlna, mind egy szálíg kitiltaná innen az egész bagázst, mert csak rontják a levegőt és mindegyre takarítani kell utánuk. A sok részeges disznója, azt mondják, éppen most vittek el egyet a mentők, no meg a múltkorjában is hajbakapott kettő, éppen a folyóparton, méghozzá fényes nappal, hogy a fene megegye...

10.

A központból érkezett nőt már megjegyezte magának. Előző este tanúja volt a bárban, amint azzal a fekete fickóval összebújt. No jó, a látszat nem éppen ez volt, de végül is az ő megérzése volt a perdöntő, hiszen együtt töltötték az éjszaka egy részét.

Feladat: megtudni, mi rejlik e futónak látszó (talán alkalminak álcázott?!!!) kapcsolat - EGYÜTTLÉT - mögött.

A nőt majd ellenőrzi a központ, a pasasra meg rá kell állítani valakit. Egy héten át, huszon-négy órából huszonnégy óra megfigyelést. Minden mozdulatot, kapcsolatot, kommunikációt.

A kezében vannak.

Ez nem egy akármilyen hotel. A valutás bolt nem valami egyszerű kereskedelmi pont. Megvan a titkosított biztonságvédelmi szerepe. Nem kell egész nap ott lennie, de minden lényeges mozgásról jelentést kell kapnia, ami odabent történik. Tranzakció, szóváltás, kommentár - bármi.

A jelentéseket neki kutyakötelessége ellenőrizni. Hogy milyen úton-módon, azt jobb nem kérdezni. Szabály van rá, azt nem lehet megkerülni. Pontosabban: nem tanácsos.

Mert mindent meg lehet kerülni.

Tízvalahány esztendő gyakorlati felderítő tevékenység után elmondhatja: a rendszer nem tökéletes. Kijátszható. Még akkor is, ha az ember tudja: amikor a legnagyobb a bizalom benne, akkor mérget vehet rá, hogy legalább két irányból ellenőrzik.

Csak hogy nagy a kockázat. Az igazság az, hogy nem éri meg. A szabályok betartása gondtalan megélhetést biztosít az ügynöki munkában. Aki a rizikót szereti, annak ott van a póker. Az épp elég ahhoz, hogy hajlamainknak hódoljunk.

A nővel tehát nincsen gond.

A szőke ürge viszont, aki a sikertelen elsősegélyt nyújtotta, potenciális objektum.

Nem először látja a hotel körül forgolódni. Hol a bárban, máskor a vendéglőben vagy csak úgy, az épület környékén, de ismeri ezt a fizimiskát. Megesküdne rá, hogy ha jobban utána szaglászik az ember, nem egy meglepetés érné. Gondolatban meg is jegyezte magának: utánanézni ennek a szokványostól elütő aktivitásnak.

Alapszabályok éléről való: ami nem hétköznapi, megszokott, nem illik bele a sablonba, azt nagyító alá kell venni. Így az ember sose téved - legfeljebb melléfog, vagyis túlteljesít. De abból még nem származott főbenjáró baj.

Ember, gyanakodj, hogy rajt' ne kapjanak...

Így parafrázálta Arany Jánost, akiről az iskolában azt tanulta, hogy Petőfi legjobb barátja volt, továbbá hogy nagy mestere volt a formáknak.

Ezt a sort a költőkkel speciel megjegyezte... A memóriája különben is, kiváló. Ennek köszönheti karrierjét, mostani munkáját, beosztását.

Tulajdonképpen még a felesége sem tudja, hogy mivel foglalkozik. Még csak az hiányozna, hogy az orrára kösse. Pár hét múlva biztosan lebukna: kérhetné a millió bocsánatot a dekonspiráció miatt, csak éppen nem lenne kitől.

Másik alapszabály: a gyík megvágja a farkától. Mit törődik azzal, ha valaki rálép? Nesze, vigyed - a tiéd.

Azt is jó lenne tudni, mi van ezzel az ipsével, aki most összeesett és összegabalyította a dolgát, merthogy a balesetével kisebbfajta zűrzavart okozott, amiben ő most megpróbál valamennyire áttekinthető helyzetet teremteni, de ez egyáltalán nem könnyű...

Pedig ez a nap nem indult rosszul. Az esti, bárbeli közbiztonsági beszámítva minden a legnagyobb rendben. Eseménytelenség minden vonalon. Végtére, már-már ez is gyanús.

Szóval, ha a szóke ellenőrizendő, akkor a kifingott ürge vonalán sem árt ezt-azt lenyomozni.

A nagy gond éppen az, hogy az élet tele van mindenféle ismeretlen, gyanús történettel, amelyek kifejezeteit, hátterét felfejteni egy ember több mint kevés. Még akkor is, ha az egy zseni.

Az élet megy a maga útján, hol cikk-cakkban, hol egyenesen, hol a fű alatt, hol meg nyilvánosan. Nekünk az a dolgunk, hogy megmagyarázzuk: mit, miért, hogyan, ki és kivel, milyen érdekből?

Az én utam egyenes - nyugtázza a rangrejtett ügynök, aki a szálloda és környékéért is felel felelőse elöl.

Egyelőre még jegyszedő a mennyei kapujánál...

Bukarest, 1984-2003.